

๓๗๒ ๑๒

๑๖๑ ๕

๗.๓

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ปริญานินท์

ของ

จรรย์ ศิลาพันธ์

18 ส.ค. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาการบริหารการศึกษา

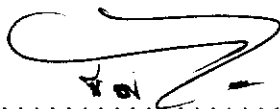
เมษายน 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

187774

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชา
เอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม

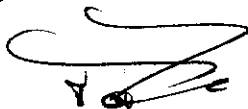

..... ประธาน
(อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสน)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสน)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(นายศิริ เปรมปรีดิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 23 เดือน เมษายน พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาจากอาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแฉะ
ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช กรรมการควบคุม
ปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยสำนึกในพระคุณที่ท่านได้กรุณาชี้แนะตรวจสอบแก้ไขและสละเวลาให้
คำปรึกษาด้วยดีมาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณศิริ เปรมปรีดี ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นในการสร้างแบบสอบถามและให้ความร่วมมือด้านการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
กับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณอนันต์
ไทยเจริญ รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์และ
อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสอบถาม และขอขอบคุณ คุณสมกุล ถาวรกิจ ศึกษา
นิเทศ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาตรวจแก้ไขงานวิจัย จนทำให้ได้งานวิจัย
ที่มีความถูกต้องชัดเจนที่สุด ขอขอบคุณ รศ.ดร.ประชุม รอดประเสริฐ ซึ่งให้คำปรึกษา
ก่อนที่อาจารย์จะโอนไปมหาวิทยาลัยบูรพา ขอขอบคุณ คณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตลาดพร้าว เขตดุสิต เขตบางซื่อ
เขตสัมพันธวงศ์ เขตพระนคร ที่เป็นกลุ่มทดลองทำแบบสอบถาม และให้ข้อคิดเห็นในการ
ปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณ คุณโสภณ คีลาพันธ์ สามัญค้อยให้กำลังใจทั้งทางตรง
และทางอ้อม และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ชาวบริหารการศึกษากาณิเศษ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทุกคนที่ได้เป็นกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

จรรย์ คีลาพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การบริหารการศึกษา	8
งานของผู้บริหารโรงเรียน	11
โครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ...	16
งานการบริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	20
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	90
ประวัติย่อผู้วิจัย	116

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน	46
2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	49
3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	50
4 คะแนนเฉลี่ยและระดับของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน	54
5 ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	55
6 ปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน	57
7 ปัญหาการบริหารงานบุคคล	58
8 ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่	59
9 ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน	60
10 ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน	61
11 ค่าเฉลี่ยสาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตาม ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน	62
12 สาเหตุของปัญหาด้านบริหารงานวิชาการ	63
13 สาเหตุของปัญหาด้านบริหารงานธุรการและการเงิน	64
14 สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล	65
15 สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารอาคารสถานที่	66
16 สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารกิจการนักเรียน	67
17 สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารความสัมพันธ์ชุมชน	68
18 ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน	69
19 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน	71

20	ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน	72
21	การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิด เห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน	73
22	สาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน	74
23	การเปรียบเทียบสาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงาน ต่างกัน	76
24	สาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน	77
25	การเปรียบเทียบสาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มี ขนาดต่างกัน	78

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร หรือ มีผู้ช่วยผู้บริหาร 1 คน	16
2 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนขนาดกลางที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร 2 คน	17
3 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนขนาดกลางที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร 3 คน ..	18
4 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร 4 คน	19

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันเป็นการเตรียมคนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต และสามารถพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยจัดให้การศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอหน้ากัน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลได้พยายามอย่างยิ่งที่จะยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับประถมศึกษา ถือว่าเป็นการศึกษาที่ควรจัดให้ทั่วถึงและเป็นการศึกษาภาคบังคับที่เยาวชนทุกคนต้องได้รับ เพราะเป็นรากฐานของการศึกษาเบื้องต้นเพื่อให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้ (ส่วนิศ หกสุวรรณ. 2527 : 1)

การจัดการศึกษาของรัฐ จะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ประการ อันได้แก่ บุคลากร หลักสูตร การสอน และนโยบายทางการศึกษา ในองค์ประกอบดังกล่าว นั้น บุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษา (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2532 : 1) เรื่องนี้บุญญา สาทร (2519 : 155) ได้กล่าวว่า ด้านการศึกษามีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฝ่ายด้วยกัน บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดมี 2 ประเภท คือ ผู้บริหารการศึกษากับผู้สอนหากโรงเรียนหรือสถานศึกษามีครูที่ไม่มีประสิทธิภาพผลก็จะกระทบกระเทือนถึงเด็ก และมีผลเสียไปถึงประเทศชาติในที่สุด

ครูใหญ่เป็นตัวจักรที่สำคัญ ความสำเร็จและความล้มเหลวในการบริหารงานย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของครูใหญ่ในแต่ละโรงเรียน สมรรถภาพของครูใหญ่สามารถวัดได้จากพฤติกรรมในการบริหารงานโรงเรียน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบทั้งมวล พฤติกรรมการบริหารในฐานะผู้นำในด้านการนำเทคนิควิธีสอนมาใช้ เป็นหัวหน้าครูที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในโรงเรียนหรือชุมชน องค์ประกอบของคุณสมบัติของครูใหญ่ มีผลสะท้อนต่อการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพหรือไม่เพียงใด

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งดำเนินการตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ปัจจุบันกรุงเทพมหานคร มีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52 ของจำนวนเด็กในเกณฑ์ บังคับ ในเขตกรุงเทพมหานครมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 427 โรงเรียน มีนักเรียน 244,987 คน มีครู 12,864 คน มีห้องเรียน 8,007 ห้องเรียน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2534 : 6) โดยมีสำนักงานการศึกษาเป็นหน่วยประสานงาน ส่วนอำนาจในการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการ เขต และการบริหารงานขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน ด้วยความรับผิดชอบกับการศึกษาของเยาวชนมากมายในเขตกรุงเทพมหานครนี้ ทางกรุงเทพมหานครมีความห่วงใยในคุณภาพ การศึกษาโดยตลอด พยายามกำหนดกรอบนโยบายทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้แผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแผน 5 ปี และขณะนี้อยู่ในระยะปลายแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2530 - 2534) จากการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนาการศึกษาฉบับนี้ พบว่าคุณภาพการศึกษาเด็กนักเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานครยังเป็นเรื่องที่น่าห่วงใย กล่าวคืออัตราการตกชั้นของนักเรียนที่ เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครยังสูง โดยมีอัตราเฉลี่ยปีละประมาณร้อยละ 7 ดังนั้น ในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535 - 2539) ของกรุงเทพมหานคร (สำนักงาน การศึกษากรุงเทพมหานคร. 2534) จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ เด็กในสังกัดอย่างจริงจัง โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการทุกรูปแบบเพื่อรณรงค์การ แก้ปัญหาดังกล่าว ตามนโยบายดังกล่าวผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพ มหานครจะต้องสนองตอบและมุ่งพัฒนาโรงเรียนของตนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ตามสภาพปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตั้งกระจายอยู่ทั่ว ทั้ง 36 เขต ของกรุงเทพมหานคร โดยในแต่ละเขตยังมีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน และมีผล ให้มาตรฐานของโรงเรียนต่างๆ แตกต่างกัน นอกจากนั้นในด้านความพร้อม ขนาดโรงเรียน ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ของโรงเรียนในสังกัดยังแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียนอาจมีความแตกต่างกันหรืออาจ

ต้องใช้วิธีการแก้แตกต่างกันไปด้วย ในการสนองตอบนโยบายของกรุงเทพมหานครในด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดนั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะดำเนินการอย่างจริงจัง โดยจะต้องใช้ความสามารถในการบริหารงานทุกด้านให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่ ในการดำเนินงานในเรื่องนี้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการวางแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาต่าง ๆ ที่โรงเรียนประสบอยู่ควรได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุด ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียน โดยได้จำแนกการศึกษาเป็น 6 ด้าน เพื่อประโยชน์สำหรับการแก้ไขและวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 6 ด้าน
 - 1.1 การบริหารงานวิชาการ
 - 1.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน
 - 1.3 การบริหารงานบุคคล
 - 1.4 การบริหารงานอาคารสถานที่
 - 1.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 1.6 การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามประเภทการทำงาน และขนาดโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุปัญหาการบริหารงานโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและสาเหตุปัญหาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ได้ทราบและ ได้ศึกษาสภาพที่แท้จริง เพื่อได้หาทางแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ตามความต้องการของกรุงเทพมหานครต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าจำกัดอยู่ในขอบเขตเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากร และตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษามุ่งศึกษาปัญหาและสาเหตุปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 6 ด้าน คือ

- 1.1 การบริหารงานวิชาการ
- 1.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน
- 1.3 การบริหารงานบุคคล
- 1.4 การบริหารงานอาคารสถานที่
- 1.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 1.6 การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร 36 เขต จำนวน 427 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 299 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตามขนาดโรงเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนและขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.1 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และเกินกว่า 10 ปี

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.1 ด้านวิชาการ

3.2.2 ด้านธุรการและการเงิน

3.2.3 ด้านบุคคล

3.2.4 ด้านอาคารสถานที่

3.2.5 ด้านกิจการนักเรียน

3.2.6 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น

2.1 ประสบการณ์มาก มากกว่า 10 ปี

2.2 ประสบการณ์ปานกลาง 5 - 10 ปี

2.3 ประสบการณ์น้อย ต่ำกว่า 5 ปี

3. ทักษะของผู้บริหาร หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อ
การบริหารในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

4. ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

5. สาเหตุของปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นมูลฐานที่ก่อให้เกิดปัญหา

6. การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง
การดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ตลอดจนการอำนวยความสะดวก
เป็นการเสริมสร้างและปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โดยมีแผนงาน ปฏิบัติการ
นิเทศงานตรวจสอบ ติดตามผลงานให้เป็นไปตามนโยบาย รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งวัด
ได้จากความคิดเห็นของผู้บริหาร ตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีทั้งหมด 6 ด้าน คือ

6.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจการทุกอย่างในโรงเรียน
ที่เกี่ยวกับการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ

6.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับ
งานสารบรรณ การเงินและงบประมาณ งานพัสดุและงานทะเบียนสถิติ เพื่อบริการให้แก่
บุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน

6.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับบุคคลในโรงเรียน
ครู คนงานภารโรง และนักเรียน เพื่อควบคุมดูแลและจัดการให้เป็นไปอย่างมีระบบ

6.4 การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การจัดหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมา
ใช้ประโยชน์ ใช้อาคารสถานที่ให้เหมาะสม คำนวณและเกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักบำรุงรักษา
ควบคุมให้มีสภาพดี จัดบริเวณสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้สวยงามตามธรรมชาติ เป็นการ
ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน และเอื้อต่อการเรียนการสอน

6.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการให้บริการแก่นักเรียนทั่วไป ได้แก่ การปกครอง การเสริมสร้างวินัย สถานักเรียน งานแนะแนว งานบริการสุขภาพอนามัย โครงการอาหารกลางวัน ตลอดจนสวัสดิการอื่น ๆ รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย

6.6 การบริหารความสัมพันธ์ชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่อง การติดต่อ การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ การร่วมงาน การประสานงาน การเผยแพร่ข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมุ่งสร้างสรรค์และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

7. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

8. ขนาดโรงเรียน มีทั้งหมด 3 ขนาด คือ

8.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 801 คนขึ้นไป

8.2 โรงเรียนขนาดกลาง เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 401 - 800 คน

8.3 โรงเรียนขนาดเล็ก เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 400 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าและวิจัยเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ผู้ศึกษากำหนดและลำดับหัวข้อเรื่อง ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. งานของผู้บริหารโรงเรียน
3. โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
4. งานการบริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาได้มีผู้ให้นิยามความหมายไว้แตกต่างกันมากมาย ดัง กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 338) กล่าวว่า "การบริหารการศึกษา" น่าจะหมายถึง ความพยายามที่จะจัดดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันการบริหารการศึกษา มุ่งเน้นที่จะส่งเสริมขวัญและความสามัคคีในหมู่คณะ ให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นำวิธีการทางสังคมศาสตร์มาใช้ในการบริหารการศึกษาอยู่ที่ทั้งผู้ให้คือครู และผู้รับคือนักเรียน เพราะนักเรียนเปรียบเสมือนเป็นทรัพยากรในการบริหารควรจะได้มีกระบวนการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดคุณภาพในตัวผู้เรียน

การบริหารการศึกษาโดยทั่วไปมีกระบวนการอยู่หลายวิธี และมีขั้นตอนแตกต่างกันไปตามความคิดเห็นของแต่ละวิธีดังจะยกตัวอย่างกล่าวพอสังเขปดังนี้

1) กุลิค และเออร์วิค (Gulick and Urwick. 1937 : 6) ได้แบ่งตอนการบริหารออกเป็น 7 อย่าง ซึ่งนิยมใช้กันมากในชื่อของตัวย่อว่า POSDCORB ได้แก่

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การจัดบุคลากร (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)
6. การรายงาน (Reporting)
7. งบประมาณ (Budgetting)

2) ฟาโยล (Fayol.1949 : 5-6) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบังคับบัญชา (Commanding)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การควบคุมงาน (Controlling)

3) เกรก (Gregg. 1957 : 274) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับกระบวนการการบริหารมี 7 ขั้นตอน คือ

1. การตัดสินใจ (Decision-Making)
2. การวางแผนงาน (Planning)
3. การจัดองค์การ (Organizing)
4. การติดต่อสื่อสาร (Communicating)
5. การใช้อิทธิพล (Influencing)
6. การประสานงาน (Coordinating)
7. การประเมินผลงาน (Evaluating)

4) สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators. 1955 : 17) ชื่อย่อว่า AASA ได้เสนอกระบวนการบริหารการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน
2. การจัดทรัพยากรบริหาร
3. การเสริมกำลังบำรุง
4. การประสานงาน
5. การประเมินผลงาน

5) เซียร์ส (Sears. 1959 : 17 - 36) ได้กล่าวถึงกระบวนการการศึกษาว่ามี 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การมอบหมายงานหรือวินิจัยสั่งการ (Directing)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การควบคุมงาน (Controlling)

6) แคมเบลล์ (Campbell. 1971 : 189) ได้เสนอกระบวนการบริหารเป็น 5 ขั้น คือ

1. การตัดสินใจ (Decision-Making)
2. การวางโครงการ (Programming)
3. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulating)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การประเมินผล (Appraising)

สรุป การบริหารการศึกษาคงจะหมายถึง การจัดการศึกษาที่ถูกต้องภายใต้สถานการณ์ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การปกครองที่เป็นอยู่อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยยึดหลักกระบวนการบริหารทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดหน่วยงาน การจัดบุคคลเข้าทำงาน การประสานงาน การควบคุมงานและการจูงใจ

2. งานของผู้บริหารโรงเรียน

การบริหารการศึกษาในระดับโรงเรียน ตามหลักวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่จะแบ่งงานบริหารการศึกษาออกเป็น 6 ด้าน คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527 : 28 - 29)

1. งานวิชาการ ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องหลักสูตร การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การจัดทำโครงการสอน การเตรียมการสอน สื่อการเรียน วิธีสอน การนิเทศ ตลอดจนการประเมินผลการเรียนของนักเรียน
2. งานบุคคล ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ข้าราชการครู และคณาธิการโรงเรียน ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจ ช่วยเหลือและนำพาความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ ฯลฯ
3. งานกิจการนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ซึ่งได้แก่ การสำรวจจำนวนนักเรียนที่จะเข้าเรียน การเกณฑ์นักเรียนเข้าเรียน การยกเว้นเด็กเข้าเรียน การปฐมนิเทศ การบริการด้านสุขภาพอนามัย โครงการอาหารกลางวัน การแนะแนว เป็นต้น
4. งานธุรการ ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานสถิติและข้อมูล งานทะเบียน การจัดตั้งงบประมาณ การจัดซื้อและการจ้าง
5. งานอาคารสถานที่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการวางแผน ความต้องการอาคารเรียน อาคารประกอบ การตกแต่งสถานที่ การดูแลรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ บริเวณโรงเรียน ตลอดจนการดูแลรักษา ซ่อมแซมครุภัณฑ์ของโรงเรียน
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน สมาคมศิษย์เก่า สมาคมครูผู้ปกครอง การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบกิจกรรมของโรงเรียนให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ตลอดจนถึงกิจกรรมที่โรงเรียนจะสามารถช่วยเหลือชุมชนได้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526) ได้ให้แนวคิดหลักในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. "โรงเรียน" เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติ และผลการจัดการศึกษา จะเป็นเช่นใดนั้น เกิดขึ้นที่โรงเรียน
 2. "ภารกิจหลัก" ของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียน บรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมีความสุข อนามัยดี
 3. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการประถมศึกษามีหลายอย่าง เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ แต่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด นั่นคือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา เป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง
 4. การบริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จ ย่อมต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่ดี และคุณธรรมของผู้บริหาร
 5. ประสิทธิภาพในการบริหารก็คือ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน จนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน จนบรรลุจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้
- ในบรรดาทรัพยากรการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 อย่าง คือ เงิน วัสดุอุปกรณ์ และระบบการจัดการ "คน " เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด
6. การบริหารโรงเรียนจะบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้ดีนั้น ย่อมต้องอาศัยงานบริหารทั้ง 6 งานประกอบกัน
 7. การบริหารงานทั้ง 6 งานของผู้บริหาร ย่อมต้องอาศัยกระบวนการในการ บริหารอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ
 - 7.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน
 - 7.2 การวางแผน
 - 7.3 การกำกับ ติดตาม และนิเทศ
 - 7.4 การประเมินผล
 8. การบริหารโรงเรียนจะดำเนินไปได้ดียิ่งขึ้นถ้าครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ใช้แนวทางและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ประกอบกัน เช่น การบริหาร โดยมุ่งประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นสำคัญ การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ ปัญหาอย่างมีระบบ การมีภาวะผู้นำที่ดี ฯลฯ

9. ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความชำนาญ หรือทักษะพื้นฐาน 3 ด้าน คือ ทักษะ ด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอดของหน่วยงาน โจนส์ และคนอื่น ๆ (Jones and others. 1969 : 176-183) มีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาต้องแสดงบทบาทของผู้นำ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับสมาคมวิชาชีพของตน รู้จักผลิตและใช้งานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายของโรงเรียนย่อมเหนือกว่าจุดมุ่งหมายของตนเอง รู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงาน เป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรม มีความเชื่อมั่นและเชื่อในศักดิ์ศรีของเพื่อนร่วมงาน รู้จักวิธีที่จะขอคำปรึกษาจากบุคคลอื่น ห่วงใยสวัสดิภาพของเพื่อนร่วมงาน มีความศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง

2. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น โรงเรียนควรบริการสังคมและให้สังคมได้ช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนด้วย

3. เป็นผู้นำในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการศึกษาและวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์ บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่เพื่อช่วยการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุด ต้องสนใจเกี่ยวกับการวิจัยและวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

4. รู้จักประเมินผลงานของตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนมิใช่มีหน้าที่ปฏิบัติเฉพาะงานประจำวันเท่านั้น ยังต้องมีความเป็นผู้ใหญ่อีกด้วย พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนควรมีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องประเมินบทบาทของตนเองอยู่เสมอ

แคมป์เบลล์ และคนอื่น ๆ (Campbell and others. 1978 : 116-149) ได้เสนอแนะว่า ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมี 6 ด้าน คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานด้านนี้ผู้บริหารควรจะต้องศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน ความต้องการของชุมชน การให้ข้อมูลของโรงเรียนแก่ชุมชนบทบาทของโรงเรียนในชุมชน และบทบาทขององค์การต่าง ๆ ในชุมชน

2. งานวิชาการ ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินการและการประเมินผลโปรแกรมการศึกษา บทบาทของผู้บริหารในด้านนี้เกี่ยวกับการวางแผนจุดมุ่งหมายเฉพาะของสถานศึกษา การวางแผนโครงการของการเรียนการสอน หลักสูตรและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของชาติ การจัดและเลือกใช้สื่อการเรียนและอุปกรณ์การสอน และการประเมินผลการสอน

3. งานกิจการนักเรียน หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องจัดการเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้ การบริหารกิจการนักเรียนและการจัดรูปองค์การของนักเรียน ระเบียบและระเบียบต่าง ๆ การจัดบริการให้แก่นักเรียน และการควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน

4. การบริหารงานบุคคล งานด้านนี้ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารในสถานศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ขึ้นกับการบริหารงานบุคคลไม่น้อยเลย ผู้บริหารควรพิจารณาการบริหารงานบุคคลในเรื่องนโยบายของการบริหารงานบุคคล การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การนิเทศงาน และการประเมินผลประสิทธิภาพของการสอน

5. อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและการบริการนักเรียน จำเป็นต้องใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ งานด้านนี้มีความหมายรวมถึงอาคารสถานที่ สนาม วัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรสนใจในเรื่องเกี่ยวกับการวางแผนอาคารสถานที่ การพัฒนาและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการเรียนการสอน

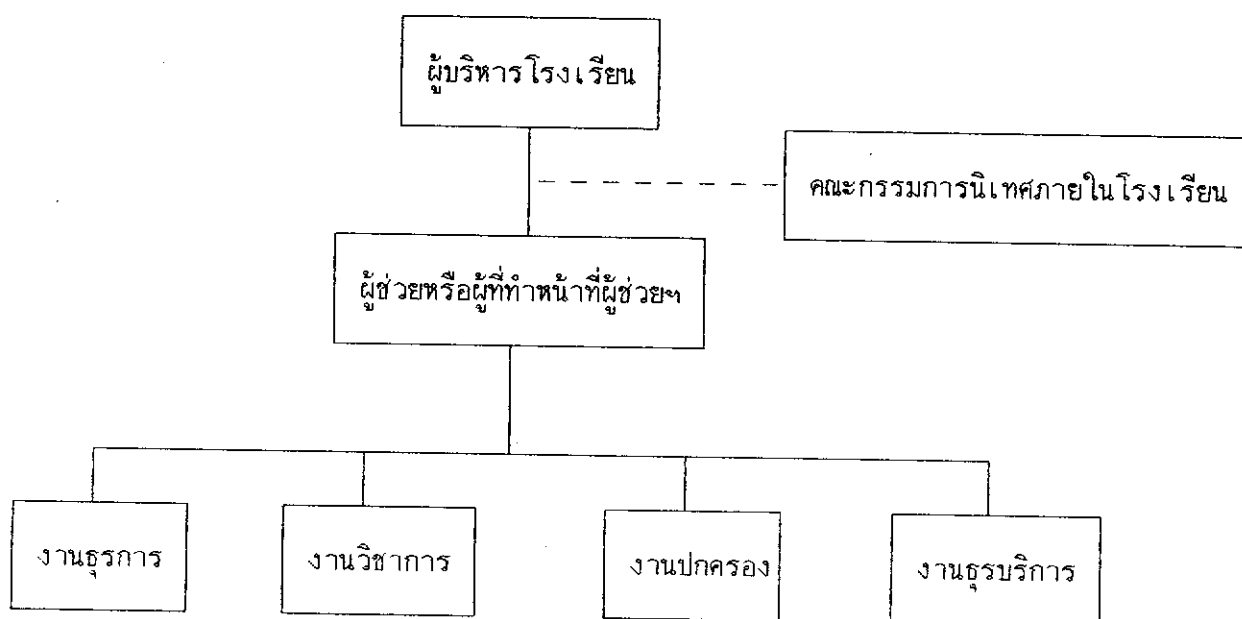
โดยสรุปการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากจะต้องอาศัยทรัพยากรเป็นพื้นฐานและกระบวนการบริหารต่าง ๆ แล้ว องค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ตัวผู้บริหารเองดังที่ ประชุม รอดประเสริฐ (2525 : 2) กล่าวว่า การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ เพราะผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำนั้น ถือได้ว่าเป็นหลักชัยของหน่วยงาน และเป็นดวงประทีปของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาทีเดียว ผู้บังคับบัญชาที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชานั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เช่น ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารงาน และคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้บังคับบัญชา

หัวหน้าสถานศึกษาในฐานะผู้บริหารการศึกษาในโรงเรียนมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารงานต่าง ๆ ของโรงเรียน จะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องของการจัดองค์การ และควบคุมหน่วยงานของตนในการปฏิบัติงานจริง ๆ นั้น ผู้บริหารมักประสบปัญหาอยู่เสมอ การตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างสำเร็จลุล่วงประสพผลดี เป็นความสำเร็จของผู้บริหาร ซึ่งปัญหาที่ผู้บริหารจะต้องเผชิญและต้องทำการตัดสินใจนั้น ได้แก่ การเงินขององค์การ การฝึกอบรมแก่คนงาน การประชาสัมพันธ์ การหาตลาด วัสดุของคนงาน สถานที่ทำงาน การแข่งขันกับคู่แข่ง การวางแผนการผลิต การควบคุมคุณภาพ การบรรจุแต่งตั้ง การรายงาน และการให้คำแนะนำ

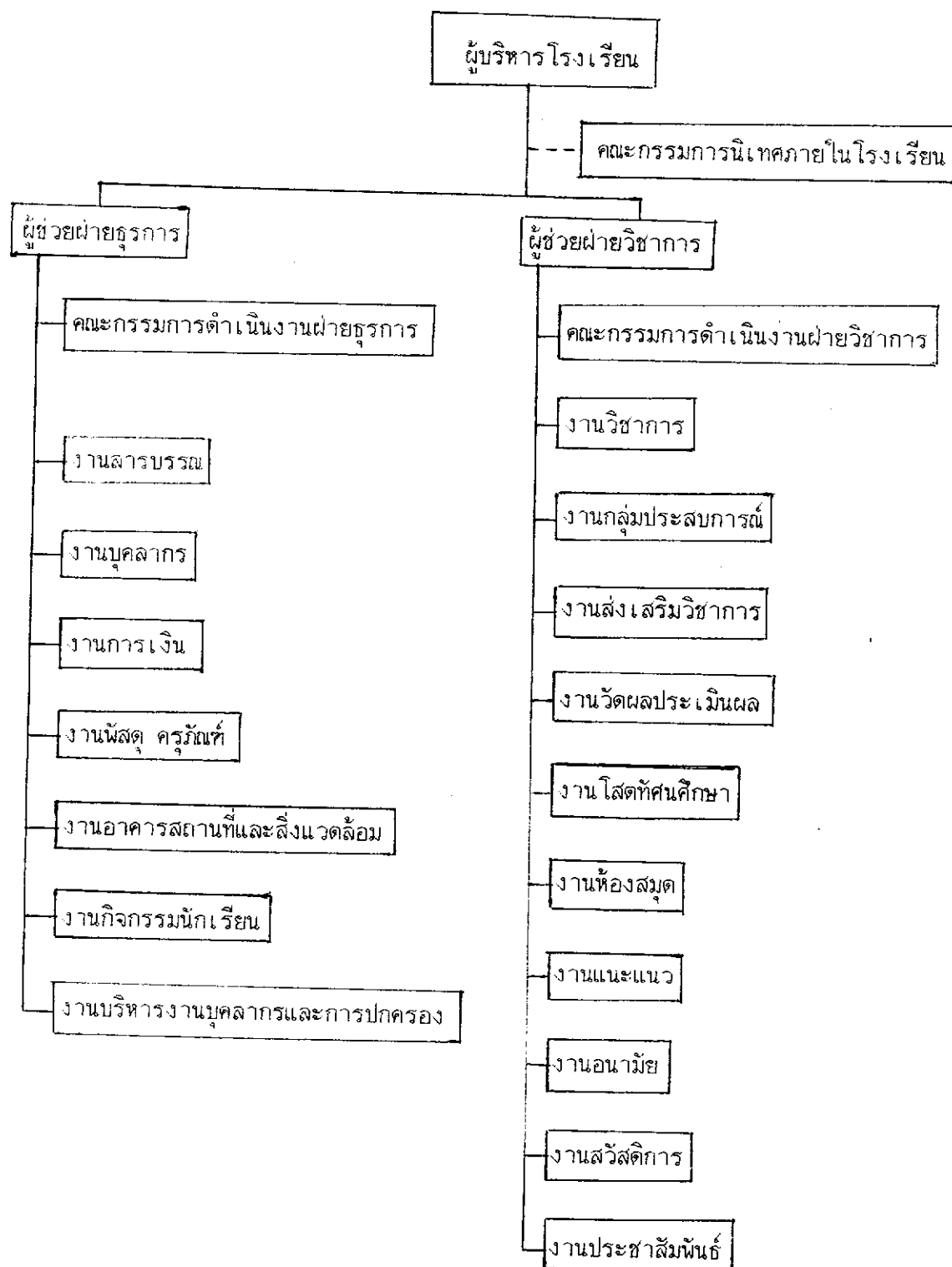
3. โครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กำหนดตามขนาดโรงเรียน โดยยึดเกณฑ์จำนวนนักเรียน และจำนวนห้องเรียน ดังนี้

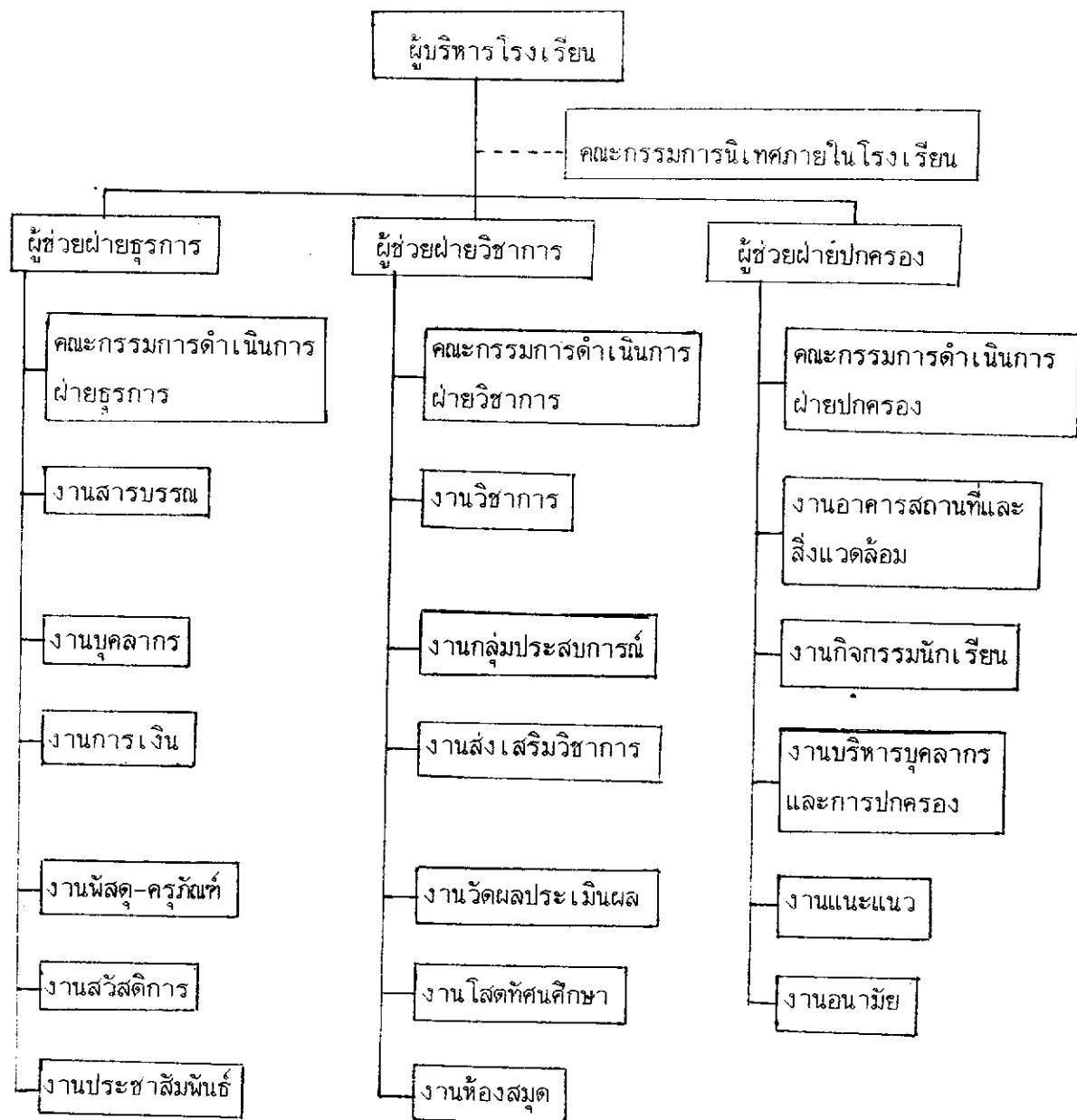
1. โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนน้อยกว่า 400 คน มีห้องเรียนไม่ถึง 12 ห้องเรียน ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร มีห้องเรียน 12 - 17 ห้องเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหาร 1 คน ดังตารางที่ 1
2. โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนขนาดกลาง ที่มีนักเรียน 401 - 800 คน มีห้องเรียน 18 - 29 ห้องเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหาร 2 คน และมีห้องเรียน 30 - 40 ห้องเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหารได้ 3 คน ดังตารางที่ 2,3
3. โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน 801 คน ขึ้นไป มีห้องเรียน 41 ห้องเรียน ขึ้นไป มีผู้ช่วยผู้บริหาร 4 คน

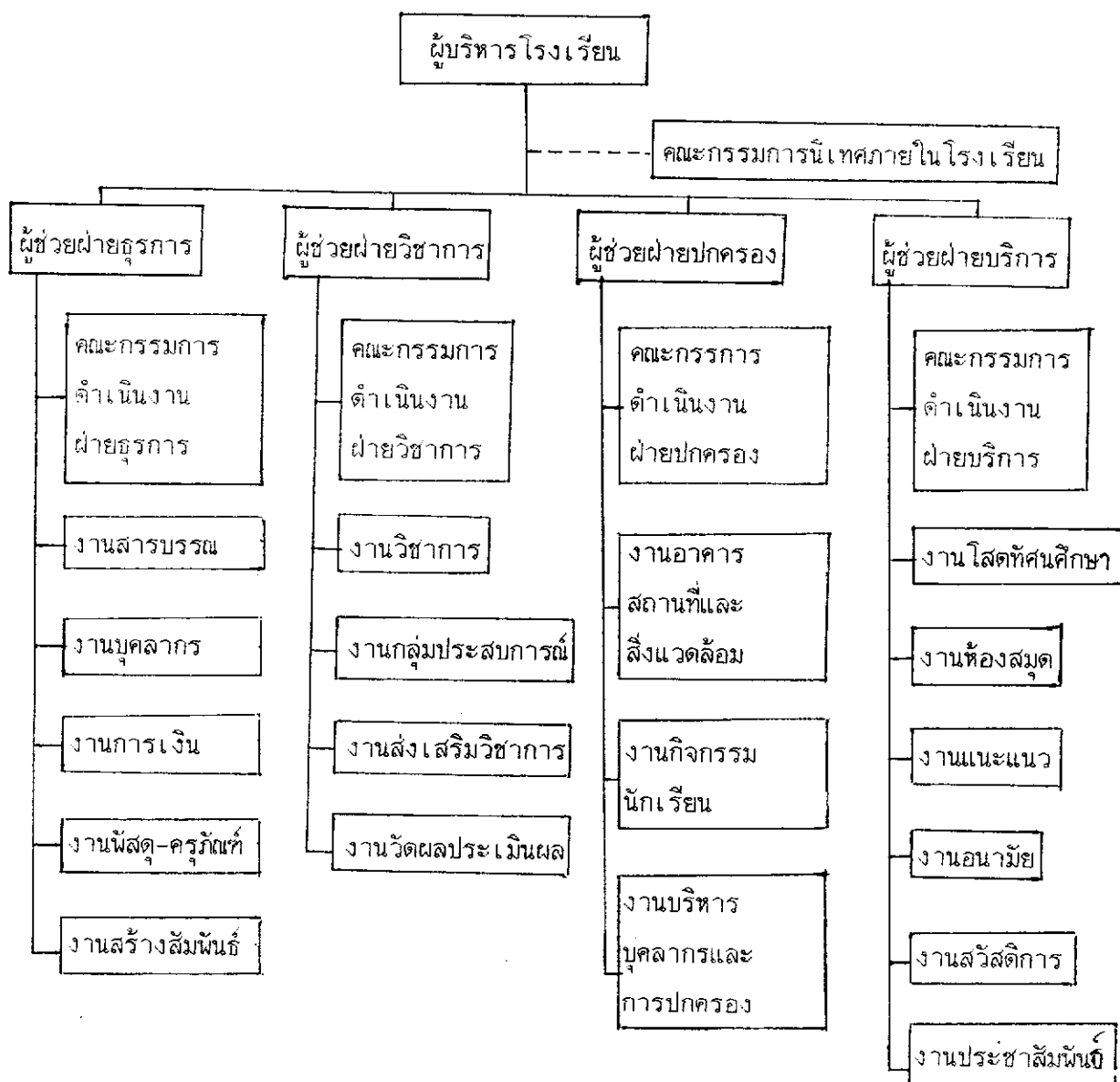
ภาพประกอบ 1 โรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่มีผู้ช่วยบริหารหรือมีผู้ช่วยผู้บริหาร 1 คน มีนักเรียน
1 - 400

ภาพประกอบ 2 โรงเรียนขนาดกลางที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร 2 คน นักเรียน 401 - 800 คน

ภาพประกอบ 3 โรงเรียนขนาดกลาง มีผู้ช่วยผู้บริหาร 3 คน นักเรียน 401 - 800 คน

ภาพประกอบ 4 โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร 4 คน นักเรียน 800 คนขึ้นไป

4. งานการบริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

งานการบริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงาน 6 งาน ตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- 4.1 การบริหารงานวิชาการ
- 4.2 การบริหารงานบุคคล
- 4.3 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 4.4 การบริหารงานธุรการและการเงิน
- 4.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- 4.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

4.1 การบริหารงานด้านวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เมื่อกล่าวถึงงานวิชาการ คนส่วนใหญ่จะคิดถึงภารกิจหรือกิจกรรมของผู้บริหารแต่ฝ่ายเดียว ความจริงแล้วผู้บริหารจะเป็นผู้นำในการดำเนินงานส่วนคณะครูทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือและปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการบรรลุตามจุดมุ่งหมาย

อารมณี เพชรชื่น (2528 : 116) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า หมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมีอยู่ 5 ประการ คือ

1. หลักสูตรและวัสดุประกอบหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การวัดและประเมินผลการศึกษา
4. การนิเทศการศึกษา
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 9) ได้สรุปความหมายของคำว่า การบริหารงานวิชาการไว้ว่าเป็น กระบวนการที่ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับจะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน โดยมีวัตถุประสงค์ให้เยาวชนเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ องค์การ อินทรมพรรย์ (2525 : 161 - 162) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การจัดกิจกรรมและ ประสิทธิภาพต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน ตลอดจนการอบรมศีลธรรม จรรยา และความประพฤติ ของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพได้มีความสุข ความพอใจ ตามมาตรฐานและสภาพความเป็นอยู่ และช่วยเหลือเผื่อแผ่เพื่อนบ้าน และ สังคมตามสมควร

การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบและ เป็นผู้นำครูในด้านวิชาการ โดยทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำและ ประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ กระจายอำนาจและมอบหมาย ความรับผิดชอบไปให้ครูทุกคนเพื่อที่จะได้ให้เขามีความรู้ลึกว่า ทำงานด้วยความเต็มใจ มิใช่การบีบบังคับ ทั้งนี้จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การบริหารงานวิชาการภายในโรงเรียน นั้นมิใช่เฉพาะแต่เพียงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกิจกรรมทุก อย่างภายในโรงเรียน ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของเด็กให้มีประสิทธิภาพสูง ขึ้น บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียนก็คือ ครู และผู้บริหารในโรงเรียนนั่นเอง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็น หัวใจของการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยตรง ซึ่งจะหา แนวทางหรือวิธีการที่จะให้ผู้เรียน ได้มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติ และทักษะ ตลอดจน ค่านิยม และการเป็นพลเมืองดี ส่วนงานอื่น ๆ อันได้แก่งานบริหารบุคลากร งานธุรการ ฯลฯ เป็นแต่เพียงงานที่ช่วยสนับสนุน ให้งานวิชาการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ได้ทำ การวิจัยแบบทดลองเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการว่ามีปัญหามากมายที่จะพอสรุปได้ดังนี้ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 8 - 9)

1. ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องตัวบุคคล อันได้แก่การขาดแคลนบุคลากร และบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะวิชาไม่เพียงพอ เป็นต้น
2. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการ อันได้แก่ การขาดการวางแผน การวิเคราะห์ ทาลาเหตุของปัญหา ตลอดจนกระทั่งขาดวิธีการรายงานและประเมินผลที่ดีพอ
3. ปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการปฏิบัติงานที่เป็นกระบวนการที่ดีพอ จึงทำให้การดำเนินงานในด้านการบริหารงานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร
4. ปัญหาทางด้านอื่น ๆ อันได้แก่ การคมนาคมไม่มีความสะดวกเพียงพอ ตลอดจนการขาดความร่วมมือของบุคคลในท้องถิ่น

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังได้สรุปปัญหาที่เกิดจากการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนยังขาดความรู้ทางด้านเทคนิค การบริหารการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้รับการอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และไม่เข้าใจกระบวนการบริหารงานวิชาการที่ดีพอ
3. การนิเทศภายในโรงเรียนมีน้อย และไม่ถูกหลักวิธี ทำให้งานวิชาการไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

ฟิस्क (Fisk. 1957 : 214) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหารวิชาการว่า งานวิชาการเป็นความรับผิดชอบของโรงเรียนตั้งแต่การบ่งถึงปรัชญา และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียน โดยคำนึงถึงบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐาน รวมถึงการประเมินผลโปรแกรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ตลอดจนการวัดผลเพื่อจะได้ติดตามการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีนั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยเสียไม่ได้

4.2 การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานโดยทั่วไป มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ที่ความต้องการให้งานของหน่วยงานบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการ

บริหารอยู่ 4 อย่างคือ บุคคล (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และ
 วิธีจัดการ (Method of Management) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดน่าจะได้แก่ บุคคล เพราะ
 เป็นผู้ลงมือดำเนินการโดยใช้ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอยู่ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถยังอาจช่วย
 สร้างปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังขาดให้เพียงพอขึ้นมาได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลที่ดีมีความรู้ความ
 สามารถ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการบำรุงรักษาให้เขาเจริญก้าวหน้า และ
 รับผิดชอบต่อหน่วยงานของเราตลอดไป ผู้บริหารต้องอาศัยการบริหารงานบุคคลนี้เป็นหัวใจของการ
 บริหารงานทั่วไปทีเดียว

เมธี ปิณฑานนท์ (2529 : 10 - 11) ได้ให้จุดมุ่งหมายในการบริหารบุคคล
 ในระบบโรงเรียนไว้ 11 ประการคือ

1. วางแผนกำลังคนทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. กำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่จะเป็แนวทางทำแผนหลัก (master plan) ด้าน
 บุคลากร โดยยึดหลักที่จะสนองความต้องการของมนุษย์
3. สรรหาบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพดีที่จะสามารถให้บริการศึกษา
 ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพแก่ผู้ศึกษา
4. คัดเลือกบุคลากรตามความต้องการกำลังคน
5. ประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อมุ่งการพัฒนาบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น
6. วางแผนให้การศึกษาต่อเนื่องแก่บุคลากรเพื่อพัฒนาการอาชีพครูของบุคลากร
 ให้ถึงขีดสูงสุด
7. จัดทำระบบการให้รางวัลเพื่อจะได้ช่วยรักษาคุณภาพการปฏิบัติงานที่บุคลากร
 มีหน้าที่อยู่
8. จัดทำแผนการจูงใจบุคลากรเข้าสู่หน่วยงาน (induction plan) เพื่อช่วย
 เหลือบุคลากรใหม่ให้มีความสะดวกในการทำงานและลดความสับสนในระบบงาน
9. จัดทำระบบให้ข่าวสารแก่บุคลากร เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสมและ
 ถูกต้อง
10. มีการจัดให้บุคลากรได้เข้าร่วมมือในเรื่องที่ตนสนใจ จัดให้มีความสัมพันธ์กัน
 ในระหว่างกลุ่มรูปนัย (Formal Group) ซึ่งหมายถึงกลุ่มบุคคลที่รวมกันขึ้นปฏิบัติการอย่าง

เป็นทางการ และกลุ่มอรูปนัย (Informal Group) ซึ่งหมายถึงกลุ่มบุคคลที่รวมตัวขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ เพราะชอบสิ่งเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เป็นต้น เพื่อผลในการประสานงานกัน และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

11. ให้ความรู้และความเข้าใจหน้าที่หลักของบุคลากร กับหน้าที่รอง ๆ ลงไปในเรื่องของโปรแกรมการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก และการวางแผนงาน เพื่อให้บุคลากรได้ทำงานตรงกับความต้องการต่าง ๆ ของตนและความคาดหวังของสถาบันหรือองค์การ

ฟลิปโป (Flippo. 1971 : 4 - 7) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวก การควบคุมเกี่ยวกับการสรรหา การพัฒนา อัตราเงินเดือนและค่าตอบแทน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการทำนุบำรุงรักษาไว้ซึ่งบุคลากรขององค์การ เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การ

อีกลอฟ (Egloff. 1982) ได้ศึกษาถึงการขยายหน้าที่การงานของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การมอบหมายหน้าที่ของบุคลากรฝ่ายประจำ และฝ่ายชั่วคราว ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายนิเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารการศึกษาในท้องถิ่น เมืองเจเนลี รัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา สรุปให้เห็นความต้องการอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยโรงเรียนในท้องถิ่นต้องการความช่วยเหลือในเรื่องต่อไปนี้ คือกระบวนการจัดทำลัคนา กระบวนการรวมอำนาจต่อรอง กระบวนการความยุติธรรมในองค์การ กระบวนการป้อนำเห็นใจ กระบวนการการประเมินผล และกระบวนการปฏิบัติงานทั่ว ๆ ไป

สรุป การบริหารงานบุคคลก็คือ การเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานในหน่วยงาน การบรรจุคนให้เหมาะสมกับงาน การดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการทำนุบำรุงและดูแลให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ให้ทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ป้อนำเห็นใจรางวัลด้วยความเป็นธรรม ให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และการทำงาน มีการทำนุบำรุงรักษา และให้ความปลอดภัยเมื่อจะออกจากงานก็อำนวยความสะดวก และให้มีบำนาญบำนาญตามควรแก่โอกาส

4.3 การบริหารกิจการนักเรียน

งานบริหารด้านกิจการนักเรียน ถือได้ว่าเป็นงานสำคัญอีกอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา เพื่อให้กิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยยึดหลักการว่า โรงเรียนควรวายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาสเป็นนักเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม เพราะการศึกษาช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองดีของชาติ การศึกษาช่วยให้บุคคลมีความรอบรู้และความฉลาดไหวพริบ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง รู้จักปรับตัวให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2520 : 6 - 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้

1. ในสังคมมีสถาบันหลายอย่างที่เป็นตัวกำหนดความต้องการ และบทบาทของบุคคล เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา ฯลฯ โรงเรียนมีบทบาททั้งส่งเสริมและควบคุมบุคลากรต่าง ๆ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้สร้างหลักสูตร และกระบวนการเรียนที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียน นักเรียนมาโรงเรียนมิใช่มาเพื่อเรียนหนังสืออย่างเดียว แต่มาเรียนรู้เพื่อจะอยู่ในสังคมที่ซับซ้อนได้อย่างมีความสุข ฉะนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมหรือช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. กระบวนการเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นในห้องเรียนอย่างเดียว แต่เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากคนอื่น เรียนรู้ซึ่งกันและกันจากภายนอกห้องเรียนอีกด้วย การบริหารกิจการนักเรียนมีกิจกรรมส่วนใหญ่นอกห้องเรียน ซึ่งมีส่วนช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น

3. กิจกรรมนอกห้องเรียนช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้และมีประสบการณ์ในชีวิตมากขึ้น

4. การบริหารกิจการนักเรียน ช่วยให้มีการใช้พลังงานเกิน (Surplus energy) และความคึกคักของนักเรียนให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ และมีประโยชน์ต่อตนเองตลอดทั้งชุมชน

5. โดยที่เป้าหมายของการศึกษา ก็เพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญในทุก ๆ ด้าน การศึกษาในห้องเรียนอาจช่วยส่งเสริมสติปัญญา การศึกษานอกนอกห้องเรียนมีส่วนให้เด็กได้เจริญงอกงามเป็นคนที่สมบูรณ์ได้

6. การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นการแสดงให้เห็นว่า เขามีส่วนเป็นเจ้าของ ทำให้เกิดความผูกพัน ห่วงแหน และช่วยกันบำรุงรักษาในสิ่งที่ตนมีส่วนเป็นเจ้าของ

7. การศึกษาในห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นการนำไปสู่อาชีพหลัก กิจกรรมนักเรียนหลายอย่าง เป็นการส่งเสริมอาชีพรอง และมีหลายคนที่ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงจากอาชีพรอง

ภิญโญ สาร (2523 : 388 - 414) ได้แบ่งงานบริหารกิจการนักเรียนออกเป็น 7 ประเภทเช่นเดียวกัน คือ

1. การจัดทำสำมะโนโรงเรียน และการทำนายปริมาณนักเรียน
2. การรับนักเรียน การแบ่งกลุ่ม และการเลื่อนชั้น
3. รายงานเกี่ยวกับนักเรียน
4. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
5. บริการแนะแนวนักเรียน
6. บริการเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน
7. กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

งานบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เฟเบอร์ และเชรอน

(Faber and Chearron. 1970 : 213) ได้จัดหมวดหมู่ออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. การสร้างและรักษาระเบียบ
2. การปฐมนิเทศนักเรียน
3. การจัดบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาหารือ
4. การจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน
5. การจัดดูแลเครื่องใช้ประจำตัวนักเรียน
6. การจัดกระบวนการตรวจสอบความเจริญเติบโตทางร่างกายของนักเรียน
7. การจัดให้มีการปฏิบัติงานด้านความผิดปกติของนักเรียน

แคมป์เบล บริดเจส และนิสเตรนด (Campbell, Bridges and Nystrand. 1977 : 149 - 155) ได้ให้ความเห็นว่าภารกิจที่สำคัญในการบริหารกิจการนักเรียนมี

4 ประการ คือ

1. การสำรวจจำนวนนักเรียนในห้องเรียน
2. งานทะเบียนและบัญชีนักเรียน
3. งานบริการนักเรียนซึ่งได้แก่ การแนะแนว การทดสอบความผิดปกติของร่างกาย การตรวจสุขภาพและพยาบาล การจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะกรณี เช่น เด็กเรียนช้า
4. วินัยและการควบคุมความประพฤติ

4.4 การบริหารงานธุรการและการเงิน

การบริหารงานธุรการนับเป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งใน 6 งานของการบริหารโรงเรียน ที่ผู้บริหารจะต้องทำและรับผิดชอบ เพราะเป็นงานที่เปรียบเสมือนแกนหลักที่คอยสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยเป็นปกติ และเป็นงานที่ต้องใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการ ประกอบในการบริหารงานเป็นอย่างมาก ถ้าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติผิดหรือมีความบกพร่อง อาจจะกระทบกระเทือนถึงความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องศึกษาหาความรู้ และปฏิบัติงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างปกติ และถูกต้องอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าในโรงเรียนจะมีเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยเป็นผู้ทำงานโดยตรง แต่งานนี้ก็ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ดีนั่นเอง

นพพงษ์ บุญจิตราตุลย์ (2522 : 31) กล่าวว่า งานธุรการในโรงเรียนที่ครูใหญ่จะต้องจัดทำคือ

1. งานธุรการทั่วไป เช่นงานจัดการโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนของครู เวลาทำงาน กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนและครู งานทะเบียน งานเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น
2. งานสารบรรณที่ครูใหญ่ต้องทำได้แก่ งานโต้ตอบ การประสานงาน และเก็บรักษา

3. การเงินโรงเรียนที่ครูใหญ่จะต้องทราบทั้งหมด
 4. การจัดสำนักงาน ธุรการ ห้องพยาบาล ห้องประชุม และอื่น ๆ
 5. การบริการและการดูแลอาคารสถานที่ การรักษาซ่อมแซมอื่น ๆ
 6. การบริการต่าง ๆ ในด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน ได้แก่ การจัดห้องสมุดประชาชน การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เป็นต้น
- ส่วนงานประชาสัมพันธ์ได้แยกไว้เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก
- เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินของโรงเรียน สุเทพ ทองประดิษฐ์ (2521 : 414 - 415) ได้กล่าวว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีการเงินขั้นต้น ตลอดจนการใช้จ่ายเงิน ทำให้ใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้องและผิดประเภทอยู่เสมอ
2. ผู้บริหารทำบัญชีการเงินตลอดจนการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน ทำให้ครูสงสัยและเป็นช่องทางให้เกิดการคอร์รัปชันได้ง่าย ทำให้ผู้บริหารเสียไปก็มี
3. ไม่ทำบัญชีรับจ่ายให้เป็นปัจจุบัน ปล่อยให้บัญชีเป็นอดีตไป
4. ไม่แต่งตั้งกรรมการจัดซื้อและตรวจรับพัสดุให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

5. ไม่ทำบัญชีเงินเดือน และงบหักเดือน ทำให้การเงินไม่ได้รับการตรวจสอบ

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 282) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า งานธุรการถึงแม้จะไม่ได้เป็นหัวใจของการดำเนินงานของโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติก็มีความยิ่งใหญ่กว่าในแง่ที่เป็นหน่วยบริการแก่ฝ่ายสอน และฝ่ายบริการนักเรียน และยิ่งกว่านั้น ความผิดพลาดในการดำเนินงานด้านธุรการยังเป็นที่ประจักษ์ชัดกว่างานด้านการสอน และบริการนักเรียนเป็นอันมาก ดังนั้นจึงปรากฏว่าไม่ว่าโรงเรียนหรือสถาบันใด งานธุรการ จึงได้รับความเอาใจใส่ยิ่งกว่างานที่เป็นหัวใจหรือจุดมุ่งหมายอันแท้จริงของสถาบันนั้น พนัส หันนาคินทร์ ได้กล่าวถึงประเภทของงานธุรการในโรงเรียนว่าแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่ได้ดังนี้

1. งานเกี่ยวกับการสารบรรณ หมายความว่า งานที่เกี่ยวกับการบริหารงานเอกสาร เริ่มตั้งแต่ การจัดทำ การรับ การส่ง การเก็บรักษา การยืม จนถึงการทำลาย (สำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ 2526 : 1)

2. งานเกี่ยวกับงานการเงิน ได้แก่ การรับการเบิกจ่าย การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ตลอดจนการควบคุม และการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินการบัญชีของโรงเรียน
3. งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณประจำปี
4. งานเกี่ยวกับการจัดซื้อและควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์
5. งานเกี่ยวกับการทะเบียนนักเรียน ตลอดจนการออกใบรับรองต่าง ๆ แก่ นักเรียน งานเกี่ยวกับการจัดทำและรายงานกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป เช่น รายงานประจำเดือน การจัดทำสมุดหมายเหตุรายวัน เป็นต้น
6. งานเกี่ยวกับการดูแลรักษาอาคารสถานที่ ตลอดจนการซ่อมแซมอาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ
7. งานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เช่น การติดต่อกับประชาชนในนามของโรงเรียน
8. งานเกี่ยวกับการจัดรักษาความปลอดภัยให้แก่นักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน
9. การควบคุมตัวบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวกับการสอน เช่น คนงาน ภารโรง

เจื้อ หมายเจริญ (2525 : 438 - 439) ให้ความเห็นว่างานธุรการของโรงเรียนเล็ก หรือโรงเรียนใหญ่มีทุกประเภทเช่นเดียวกัน จะแตกต่างที่ธุรการโรงเรียนใหญ่มีปริมาณมากขึ้นตามจำนวนนักเรียน ความยุ่งยากซับซ้อนในการปฏิบัติมากตามขนาดของโรงเรียน งานธุรการของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องมีได้แก่ งานทะเบียน งานการเงิน งานพัสดุ งานการพิมพ์และโรเนียว งานสถิติ และงานธุรการทั่วไป

ในเรื่องงานสารบรรณนี้ ได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณมาหลายฉบับที่ยึดถือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน คือ ฉบับ พ.ศ. 2526 ซึ่งใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2526 โดยกล่าวถึงหนังสือราชการว่า หนังสือราชการ คือ เอกสารที่เป็นหลักฐานในราชการ ได้แก่ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ หนังสือสั่งการ หนังสือประชาสัมพันธ์และหนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ (สำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ. 2526 : 2-8)

เคซี (Casey 1974 : 1-5) กล่าวว่างานธุรการเป็นเรื่องของการให้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และได้กำหนดงานธุรการที่สำคัญไว้ดังนี้คือ งานงบประมาณ งานบัญชีการเงิน งานการจัดซื้อ งานการจัดหา งานการประกันอาคารสถานที่ งานการรับส่งนักเรียน งานอาหารกลางวัน งานจัดงานบุคคล งานการก่อสร้าง งานรายงานงบประมาณและหนี้สิน การวิเคราะห์รายจ่าย และการวางแผนระยะยาว

4.5 การบริหารอาคารสถานที่

การบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนรู้จักใช้ อาคารสถานที่ให้คุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์สูงสุด การรู้จักควบคุมดูแลรักษา การจัดหา อาคารสถานที่ ตลอดจนให้บริการแก่ชุมชน

อาคารสถานที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียนที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้าเรามุ่งหวังให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างสมบูรณ์แล้ว ก็จำเป็นต้องจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้อยู่ในสถานที่ดี ถูกหลักวิชา อื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุดและให้ประหยัดมากที่สุดอีกด้วย

โรงเรียนที่ดี คือ โรงเรียนที่มีบริเวณ อาคารสถานที่ และทำเลที่ตั้งเหมาะสม มีบรรยากาศดี ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่พยายามตกแต่งบริเวณอาคารสถานที่ของ โรงเรียนให้ดูสวยงามมีระเบียบสะอาดตา ดึงความสนใจแก่นักเรียนและผู้พบเห็น ให้รู้สึกนิยมชมชอบ และศรัทธาทั้งเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจด้วย บรรยากาศในโรงเรียนมีผลต่อจิตใจและอารมณ์ของผู้ใช้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะนักเรียนและครู การวางแผนที่ดีเกี่ยวกับบริเวณอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง และต้องทำทั้งแผนระยะสั้น และแผนระยะยาวเพื่อจะได้โรงเรียนที่มีลักษณะที่ดี คือ มีทำเลที่ตั้งขนาดของบริเวณรูป-ลักษณะและทิศทางของอาคาร ตลอดจนบรรยากาศและการตกแต่งดัดแปลงที่เหมาะสม

วิจิตร วรุตบางกูร (2524 : 54) ได้แบ่งเขตโรงเรียนโดยอาศัยความดังของเสียงเป็นเกณฑ์ โดยแบ่งไว้ 3 เขต ดังนี้

1. เขตเงียบเสียง ได้แก่ บริเวณที่ตั้งของอาคารเรียน ห้องเรียนต่าง ๆ ห้องสมุด ห้องอำนวยการและธุรการ ที่ต้องการความสงบอย่างมาก เพื่อสมาธิในการเรียนและทำงาน

2. เขตเสียงดังปานกลาง ได้แก่ บริเวณที่ตั้งของหอประชุม ห้องกิจกรรม ห้องนั่งเล่น ห้องอาหาร เป็นต้น

3. เขตเสียงดัง ได้แก่ บริเวณที่ตั้งของโรงเรียนพลศึกษา ห้องดนตรี โรงฝึกงาน สนามกีฬา เป็นต้น

โรงเรียนนอกจากจะมีพื้นที่เพียงพอ มีอาคารครบถ้วน มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสงบแล้วคุณลักษณะของโรงเรียนที่ดียังเป็นที่ต้องการอย่างยิ่ง ปรินญา อังศุสิงห์ (2521 : 76) ได้กล่าวว่าโรงเรียนที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 10 ประการ คือ

1. ความเพียงพอ (Adequacy) หมายถึง มีเนื้อที่โรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ
2. ความเหมาะสม (Suitability) หมายถึง ความเหมาะสมในการเลือกที่ตั้งของโรงเรียน ลักษณะของพื้นที่ การจัดห้องต่าง ๆ
3. ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายต่าง ๆ
4. สุขลักษณะ (Healthfulness) หมายถึง การพิจารณาส่งเสริมในด้านสุขภาพอนามัย
5. ความสะดวกติดต่อใช้สอย (Accessibility) หมายถึง ความสะดวกจากบ้านมาโรงเรียน หรือจากจุดต่าง ๆ ในโรงเรียน
6. การยืดหยุ่นได้ (Flexibility) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ ผนัง อุปกรณ์เครื่องใช้ให้ใช้ได้กับกิจกรรมหลายอย่าง
7. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้พื้นที่ อาคาร อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ผลเต็มที่
8. การประหยัด (Economy) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณ ออกแบบอาคารให้คุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนไป และเสียค่าบำรุงรักษาน้อย

9. การขยายตัว (Expansibility) การขยายตัวของบริเวณและอาคาร โดยมีการออกแบบที่เหมาะสม ขยายได้ง่าย และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย

10. รูปร่าง (Appearance) หมายถึง การวางบริเวณโรงเรียน อาคาร และการตกแต่งภายในและภายนอกให้เป็นที่น่าชมแก่ผู้พบเห็น รวมทั้งการทํานุบำรุงรักษา อาคารและสถานที่ให้สวยงามและสะอาดตาอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า การบริหารอาคารสถานที่ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นงานสำคัญส่วนหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ดังนั้น การมีความรอบรู้เกี่ยวกับงานด้านนี้บ้าง จึงเป็นสิ่งจำเป็นและในการบริหารอาคารสถานที่ที่มีหลักสำคัญที่ควรคำนึงพอสรุปได้ดังนี้ คือ การรู้จักหาให้ได้มา การรู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน และการรู้จักส่งเสริมทํานุบำรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้คงสภาพดี และสนองความต้องการอย่างเพียงพอ

4.6 งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น จำเป็นในการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอนก็ตาม เพราะจะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิชาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ ถ้าทางโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือ และความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวนี้นคงจะสำเร็จได้ยาก ผู้บริหารจึงต้องสามารถปฏิบัติได้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน รัฐจัดตั้งเพื่อประโยชน์ของประชาชน ควรชักชวนประชาชนให้ช่วยกันดูแลรักษาให้เรียบร้อย ผู้บริหารโรงเรียนควรจะอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีงานทางวัฒนธรรมหรือทางศาสนาที่ไหนในชุมชน หากไปร่วมได้ก็ควรไป ทั้งนี้เพื่อสร้างและรักษามนุษยสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีกับประชาชน

สุพิชญา ชีระกุล (2522 : 54-59) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น ศึกษาโครงสร้าง วัฒนธรรมประเพณี อาชีพสภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร ความต้องการ รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อต่าง ๆ
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์ต่อชุมชน เช่น แพร่กิจกรรมของโรงเรียนทางหนังสือสื่อพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น จัดทำข่าวสารออกหนังสือให้ชุมชนทราบ
3. ออกเยี่ยม โดยคณะครูอยู่เสมอ
4. จัดให้มีกรรมการศึกษาของชุมชน
5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ดังนี้
 - 5.1 กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดสหประชาแห่งการศึกษา
 - 5.2 กิจกรรมที่นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน เช่น การจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
 - 5.3 กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น อนามัย เกษตรกรรม ฝ่ายปกครอง
6. ให้บริการแก่ชุมชน เช่น เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่โรงเรียน เครื่องใช้ต่าง ๆ และบุคลากรของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520 : 58) ได้สัมมนาปัญหาการบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน สรุปผลว่า มีปัญหา 2 ประการ คือ

1. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน
 - 1.1 ระเบียบข้อบังคับของทางราชการบางประการ เป็นอุปสรรคต่อการสนองความต้องการของชุมชน
 - 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนน้อยกว่าเท่าที่ควร ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากครูไม่มีโอกาสเข้าคลุกคลีกับชุมชน โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และใช้ทรัพยากรของโรงเรียน และโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้บริการแก่ชุมชน
 - 1.3 ประชาชนในชุมชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหาร เพราะครูและผู้บริหารวางตัวไม่เหมาะสม ใช้เวลาราชการไปศึกษาต่อในภาคค่ำ และขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

1.4 โรงเรียนขาดแคลนแหล่งทรัพยากรในห้องเรียน เนื่องจากตั้งอยู่ในที่ห่างไกล ชนบทบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ ขาดปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน และไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

2. ปัญหาที่เกิดจากชุมชน

2.1 ประชาชนในชุมชนส่วนมากไม่เห็นคุณค่าทางการศึกษา เนื่องจากได้รับการศึกษาต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจของสังคมอยู่ในระดับต่ำ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและความเชื่อมั่นในคตินิยมของศาสนาขัดกัน

2.2 ชุมชนเข้าใจว่างานพัฒนาโรงเรียนเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

2.3 สิ่งแวดล้อมของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนเสื่อมโทรม บางแห่งเป็นแหล่งมั่วสุมของอบายมุข มีโจรผู้ร้ายชุกชุม และมีปัญหาสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมือง

2.4 ผู้บริหารระดับท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ไม่เข้าใจและมองเห็นคุณค่าทางการศึกษาน้อยไป และขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารระดับท้องถิ่นและโรงเรียน

2.5 ความแตกต่างกันทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยประจำถิ่น

นิกลีย์ (Neagley, 1969 : 34) ให้หลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า

1. ผู้ร่วมงานประชาสัมพันธ์จะต้องเข้าใจเป้าหมายและหน้าที่ของโรงเรียนในการให้การศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง
2. ผู้ร่วมงานประชาสัมพันธ์จะต้องทราบกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ทางการศึกษาที่ตนมีอยู่
3. โครงการประชาสัมพันธ์ต้องครอบคลุมชุมชนทั้งหมด
4. จะต้องมีการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว และรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับปรุงแผน
5. ผลสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อโรงเรียน

6. ความสนใจและทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการศึกษา จะทราบได้โดยอาศัยข่าวสารที่ถูกต้องเท่านั้น

7. โครงการประชาสัมพันธ์จะได้ผลขึ้นอยู่กับขวัญของคณะครูเป็นสำคัญ

8. โครงการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ควรครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนตามอัตราส่วนที่เหมาะสม เงินที่ใช้ในโครงการควรมาจากงบประมาณประจำปี

โดยสรุป งานการบริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารงาน 6 ด้าน ในโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ชุมชน ได้อย่างลัดส่วนที่พอเหมาะ กล่าวคือไม่มุ่งเน้นด้านหนึ่งด้านใดจนเกินไป .

5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั้ง 6 งานของโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศพอสรุปได้ดังนี้

5.1 การบริหารงานวิชาการ

วัฒนา สุวรรณไตรย์ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร พบว่าครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาในการบริหารงานวิชาการโดยส่วนรวมในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อวิเคราะห์ปัญหาในแต่ละด้าน ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษามีปัญหามากที่สุดในเรื่องงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานวิชาการไม่เพียงพอ และทางราชการแจกหนังสือเรียนล่าช้า ทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอน ส่วนเรื่องที่เป็นปัญหาน้อยได้แก่เรื่องการจัดครูสอนประจำชั้น หรือสอนประจำวิชายังไม่เหมาะสม และสภาพของชุมชนไม่อำนวยให้โรงเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก มีปัญหาการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 รวม 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการที่สนับสนุนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนด้านหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษามีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตารางคณา ปั้นลายนาค (2526 : 141) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี และสรุปผลการวิจัยว่า

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี มีทักษะอยู่ในระดับเห็นด้วยกับการบริหารวิชาการในโรงเรียน และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ทั้งผู้บริหารและครูมีทักษะอยู่ในระดับเห็นด้วยทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศการศึกษา และด้านวัดผลและประเมินผล
2. ผู้บริหารที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน แตกต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหาร
3. ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวม และด้านหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนต่างกัน กล่าวคือ ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีทักษะต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อความคิดเห็นของครู
4. ผู้บริหารและครู มีทัศนคติต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวม และในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าว พบสรุปสภาพการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. ผู้บริหารให้ความสำคัญงานด้านวิชาการเป็นรองงานด้านอื่น
2. ยังขาดเทคนิคการนิเทศงานวิชาการ
3. ครูได้สอนไม่ตรงตามสาขาวิชาและความถนัดความสามารถ เพราะโรงเรียนได้ครูไม่ตรงตามที่ต้องการ
4. ไม่มีการสำรวจความต้องการของครูด้านวิชาการเพื่อการพัฒนา
5. ขาดคู่มือครู หลักสูตร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
6. ครูสอนโดยวิธีสอนแบบเก่า ๆ ไม่นำวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้
7. เนื้อหาวิชามากเกินไป ทำให้สอนไม่ทันและขาดการติดตามผล
8. ขาดการวางแผนล่วงหน้า
9. ปัญหาการใช้สถานประกอบการในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ทางวิชาการ
10. ไม่นำผลการสอนมาประเมินเพื่อปรับปรุง
11. การสอนซ่อมเสริม การจัดครูเข้าสอนแทนยังทำได้น้อย
12. ขาดความรู้ความสามารถในการวัดผลประเมินผล

5.2 การบริหารงานบุคคล

เฟลิซ เอ นิโกร (Felix A. Nigro, 1958 : 36) ได้ให้คำจำกัดความไว้อย่างเดียวกับผลการวิจัยของ จันทราณี สงวนนาม คือเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบของผู้บังคับบัญชาไม่เหมือนกับเกณฑ์ของครูใหญ่ (รังษี มหาจันทร์ 2518 : 129)

ผลงานการวิจัยที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า ครูใหญ่ได้ปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลค่อนข้างดีปัญหาที่ประสบในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ ครูใหญ่มีส่วนร่วมน้อยในการคัดเลือกครู การโอนการย้าย การพิจารณาความดีความชอบขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาชั้นสูง วัสดุการและขวัญของครูไม่ดีพอ การบรรจุครูไม่ตรงกับที่โรงเรียนต้องการและการขาดงบประมาณการดำเนินงาน

ยามาดา (Yamada, 1974 : 4673-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูสอนศาสนา ครูทั่วไป และครูใหญ่พบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นขัดแย้งกันในเรื่องบทบาทของครูใหญ่

คิมบอล ไวลล์ (Kimball Wiles) ทำการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้ครูรักงาน รักโรงเรียน และมีกำลังใจในการปฏิบัติงานนั้นต้องอาศัยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. สถานที่ที่มีชีวิตชีวา สวยงาม สะดวกสบาย
2. มีเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอแก่ความต้องการ
3. มีส่วนเป็นเจ้าของโรงเรียน และมีความหมายต่อหมู่คณะ
4. ได้รับความเสมอภาคและยุติธรรม
5. มีส่วนในการสร้างความสำเร็จให้แก่หมู่คณะ
6. มีอิสระในการเลือกวิธีดำเนินงาน (วิจิตร วรุตบางกูร. 2523 :

47)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ พอสรุปสภาพงานบริหารบุคคลได้ดังนี้

บุคลากร

1. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากไม่มีโอกาสและส่วนร่วมในการคัดเลือก
2. ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง
3. ปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการ
4. ปัญหาเกี่ยวกับการย้าย การโอน และครูไปช่วยราชการ
5. ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคล
6. ปัญหาขาดแคลนบุคลากร
7. ปัญหาเรื่องวินัยของบุคลากร

5.3 การบริหารกิจการนักเรียน

นพชัย ฐัธธรรม (2524 : 92) วิจัยในเขต 1 พบว่า การบริหารกิจการนักเรียนที่มีปัญหา คือ จำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วต้องยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่มีประโยชน์บางอย่าง จัดบริการได้ไม่ทั่วถึง ปัญหา นักเรียนต้องออกก่อนเรียนจบ การแนะแนวไม่ได้ผลและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับกิจกรรมของนักเรียนในเชิงนิเสธที่ครูฝ่ายวิชาการเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเพศของนักเรียน ปัญหายาเสพติดให้โทษ ส่วนอดีตเรก รัตนธัญญา (2520 : 98) ซึ่งวิจัยในเขตการศึกษา 3 ก็พบว่า มีนักเรียนมากเกินไปอบรมเอาใจใส่ไม่ทั่วถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้

นักเรียนฝึกตนเองมีน้อยมาก ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและโภชนาการ โรงเรียนยังไม่สามารถจัดเรื่องเหล่านี้ได้เพราะขาดอุปกรณ์และบุคลากร

อารี ไชยราช (2523 : 97) พบว่า การบริหารกิจการนักเรียนที่ทำได้มากที่สุด คือ การวางแผนรับนักเรียนใหม่ประจำปี ส่วนที่จัดทำได้น้อยที่สุด คือ การจัดทำประวัติด้านการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ และปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนให้เรียบร้อยพร้อมที่จะใช้ได้ และปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน

ชัยยุทธ ศิริขจร (2524 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยในเขตการศึกษา 3 พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของฝ่ายปกครองมีปัญหายุ่ง 2 ประเด็น คือ

1. ความร่วมมือในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายปกครอง จากครูอาจารย์ในโรงเรียนมีค่อนข้างน้อย
2. กำลังคน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของฝ่ายปกครอง มักมีไม่เพียงพอ

ส่วน สมชาย สุขชาติ (2524 : 118) ที่ศึกษาการใช้เวลาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ส่วนที่ผู้บริหารให้ความสนใจและใช้เวลาน้อย คือ การดำเนินการเกี่ยวกับระเบียบวินัยของโรงเรียน การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยของโรงเรียน การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย การพูดอบรมนักเรียนด้วยตนเองในตอนเช้า หรือวันสุดสัปดาห์ การจัดกิจกรรมลูกเสือ อนุชาชาติ การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย การส่งเสริมจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่

วินัย จินดาวรรณ (2524:บทคัดย่อ) ทำการวิจัยการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 โดยศึกษาจาก 8 ด้าน พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียนอยู่ในเกณฑ์มาก 5 ด้าน คือ การรับและการแบ่งกลุ่มนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน การทำทะเบียนและรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียน ส่วนด้านที่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย 3 ด้าน คือ การบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน การจัดบริการแนะแนวและการจัดให้ทุนการศึกษา และพบในส่วนที่เป็นปัญหาได้ดังนี้

1. โรงเรียนส่วนมากรับนักเรียนไม่ได้ตามแผนที่วางไว้ บางโปรแกรม
นักเรียนมาก บางโปรแกรมนักเรียนน้อย มาสมัครไม่ครบชั้น
2. ผู้ปกครองให้ความสนใจและมาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นน้อย
3. ครูอาจารย์ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ตนไม่ได้รับผิดชอบ
4. ขาดแคลนงบประมาณอาคารสถานที่เฉพาะ และขาดบุคลากรที่มีความ
สามารถเฉพาะด้าน โดยเฉพาะด้านสุขภาพอนามัยและด้านแนะแนว
5. ไม่มีทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

จากการที่ได้ศึกษางานกิจการนักเรียน ทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจ
สรุปผลการบริหารงานกิจการนักเรียน ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการควบคุมความประพฤติของนักเรียน
2. ปัญหาด้านการแนะแนวและการจัดหาทุนให้นักเรียน
3. ปัญหาความร่วมมือของครูบาอาจารย์ในโรงเรียนกับฝ่ายปกครอง
4. ปัญหากำลังคนที่มีความสามารถเฉพาะด้านในการจัดกิจกรรม
5. ปัญหาการจัดบริการแก่นักเรียน
6. ปัญหานักเรียนแทรกแซงก้าวก่ายการบริหารงานของโรงเรียน
7. ปัญหาการจัดหาทะเบียนประวัติเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้พร้อมที่จะใช้ได้
8. ปัญหาจำนวนนักเรียนไม่ครบชั้น ขาดและเกินในบาง โปรแกรมการเรียน
9. ปัญหาขาดอาคารเรียนเฉพาะสำหรับการจัดกิจกรรม

5.4 การบริหารงานธุรการและการเงิน

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องนี้มีดังนี้

ชัชวาลย์ อำนวยมณี (2521 : 92) ซึ่งศึกษาเรื่องงานบริหารการศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 8 พบว่า ระเบียบของงานสารบรรณเป็นอุปสรรค
ต่อการบริหารโรงเรียนส่วน อดิเรก รัตนัญญา (2520 : 64) พบว่าโรงเรียนขาด
เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีโดยตรง ความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินบำรุงการศึกษาและเงิน
งบประมาณอุดหนุนการเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษา ผู้บังคับบัญชาจะต้องรับผิดชอบโดยตรง
แต่เพียงผู้เดียวทำให้เกิดความหนักใจ ผู้บริหารเกือบร้อยละเก้าเห็นว่าการรับ
ผิดชอบเรื่องการเงินน่าจะให้มีการพิจารณา โดยการแต่งตั้งตำแหน่งการเงินของโรงเรียน
ร่วมรับผิดชอบด้วย

สมชาย สุขชาติ (2524 : 118) ซึ่งศึกษาเรื่องการใช้เวลาของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหารใช้เวลาในการบริหารงานธุรการ การเงินและอาคารสถานที่มากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดทำงบประมาณ และการศึกษาแผนการใช้เงิน การพิจารณาเรื่องและการอนุมัติ การตรวจตราละเอียดในบัญชีรายรับรายจ่ายหรือบัญชีรายรับเงินสด การพิจารณาดำเนินการและการตกแต่งอาคาร บริเวณโรงเรียน การควบคุมงานก่อสร้างของโรงเรียน และการดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ และการควบคุมดูแลการใช้อุปกรณ์

จากการที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ทำให้เห็นว่าการบริหารงานธุรการเป็น สิ่งที่น่าสนใจและศึกษาอยู่หลายประเด็นดังนี้

1. การให้ความสำคัญและการปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงินและการบริการมากกว่างานด้านอื่น ๆ
2. ระเบียบการเงินจุกจิกทำให้การเบิกจ่ายเงินล่าช้า
3. อัตราการเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษาต่ำเพราะผู้ปกครองยากจน

5.5 การบริหารงานอาคารสถานที่

ธอร์นตัน (Thornton, 1977 : 4470) ได้ศึกษาการออกแบบก่อสร้าง และการวางแผนผังโรงเรียนเพื่อเกิดประโยชน์ในการใช้สอยมากที่สุด โดยศึกษาจาก โรงเรียนในรัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกา พบว่า การออกแบบอาคารเรียนจะต้องคำนึงถึง เรื่องความสะดวกในการใช้สอยประโยชน์หลาย ๆ ด้านในราคาที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในด้านอาคารสถานที่โรงเรียนจะต้องพิจารณาและคำนึงถึงการก่อสร้าง การออกแบบ กระบวนการก่อสร้าง ตลอดจนการประกวดราคา และการทำสัญญา และต้องระมัดระวังไม่ให้ผู้รับเหมาก่อสร้าง ใช้วัสดุก่อสร้างที่มีคุณภาพต่ำ หรือวัสดุอย่างอื่นแทน ส่วน เฟอร์กูสัน (Ferguson, 1966 : 6392) ศึกษาการออกแบบให้มีที่ว่างในห้องเรียน กับความรู้สึก และความพึงพอใจของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม ได้แก่ สถาปนิก คณะกรรมการโรงเรียน ครู ครูใหญ่ และศึกษาธิการ พบว่ากลุ่มสถาปนิกคำนึงถึงความสำคัญในการออกแบบอาคารเรียน สูงกว่ากลุ่มคณะกรรมการในโรงเรียน ครู ครูใหญ่ และศึกษาธิการ และพบว่า กลุ่มครูมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น เมื่อตนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบอาคารเรียน

และห้องเรียน ส่วนกลุ่มครูใหญ่มีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น เมื่อตนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบอาคารเรียนและห้องเรียน ส่วนกลุ่มครูใหญ่มีความพึงพอใจมากขึ้น เมื่อรู้ว่าตนมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่ส่วนคณะกรรมการโรงเรียนพอใจแบบรูปอาคารเรียน ซึ่งกำหนดให้พื้นที่ว่างมากกว่า ไม่เว้นพื้นที่ว่าง

จากที่ได้ศึกษาทั้งงานเอกสารและผลการวิจัย ทำให้เห็นว่า การบริหารด้านอาคารสถานที่ที่มีสิ่งที่น่าสนใจและศึกษาสภาพที่ปฏิบัติ และความต้องการในเรื่องบริเวณที่ตั้งอาคารเรียน อาคารประกอบและอื่น ๆ ดังนี้

1. ด้านความพอใจ
2. ด้านความเหมาะสม
3. ด้านความปลอดภัย
4. ด้านสุขลักษณะ
5. ด้านระยะทางการติดต่อใช้สอย
6. ด้านการยึดหยุ่น
7. ด้านความมีประสิทธิภาพ
8. ด้านการประหยัด
9. ด้านการขยายตัว
10. ด้านรูปร่าง

5.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

นพชัย ฐิธธรรม (2524 : 92) ก็พบว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้น้อยเป็นสำคัญ สุดท้ายโรงเรียนกับชุมชนติดต่อกันมีน้อย ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่สนใจมาติดต่อกับโรงเรียน โรงเรียนไม่มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ หรือมีแต่ทำงานไม่ได้ผล และโรงเรียนไม่ได้จัดโครงการเกี่ยวกับเรื่องนี้

ส่วน วิกรม กมลคุโกศล (2520 : 65) ได้ศึกษาวิจัยในเขตการศึกษา 2 พบว่าโรงเรียนให้ความสนใจเรื่องการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับต่ำและสรุปว่าไม่ปรากฏว่ามีโรงเรียนใดได้ตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการเฉพาะ สำหรับการประชาสัมพันธ์กิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนเลย

ทองขาว โคตรโยธา (2521 : 153) พบว่า โรงเรียนไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชุมชนมากเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนเป็นของรัฐ ซึ่งมีเงินงบประมาณอุดหนุนจึงไม่ใช่น้ำหนักของประชาชนที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตร และมักไม่พอใจให้บุตรหลานเรียน ถ้าโรงเรียนสอนวิชาชีวะมากเพราะคิดว่าโรงเรียนให้ความรู้ทางวิชาการน้อยไป ยังคงยึดค่านิยมทางการศึกษาเก่า ๆ อยู่

วิลเลียม (William. 1972 : 409) ได้ศึกษางานวิจัยในหน้าที่ของครูใหญ่ ในรัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกา ด้านงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า ครูใหญ่ไม่ค่อยใช้ครูและนักเรียนให้เป็นประโยชน์ต่องานประชาสัมพันธ์โรงเรียน การติดต่อระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนด้วยการเขียนมีน้อย

จากการที่ได้ศึกษามาทั้งหมดนี้ พอสรุปสภาพการบริหารงานด้านความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนได้ดังนี้

1. ครูอาจารย์ไม่พยายามเข้าไปสัมพันธ์กับชุมชน
2. ประชาชนเห็นว่า เป็นหน้าที่ของโรงเรียนแต่ฝ่ายเดียวที่จะจัดการศึกษาให้แก่โรงเรียน
3. ในท้องที่ที่ห่างไกล ปัญหาเรื่องภาษามีผลต่อการติดต่อสื่อสารมาก
4. โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมาใช้บริเวณอาคารสถานที่ได้อย่างสะดวกและเต็มที่
5. การเชิญผู้ปกครอง ผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนมาเป็นวิทยากรโรงเรียนยังทำได้น้อยมาก
6. เศรษฐกิจและรายได้ของชุมชนไม่ดี ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียนเป็นไปได้ยาก
7. ผู้บริหารโรงเรียนวางตัวไม่เหมาะสมกับประชาชน เข้าถึงได้ยาก
8. ระเบียบข้อบังคับของทางราชการบางประการเป็นอุปสรรคต่อการสนองตอบความต้องการของชุมชน
9. บุคลากรเฉพาะในการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนยังไม่มี หรือมีแล้วแต่ไม่มีความสามารถ

10. ครูไม่มีเวลาให้กับชุมชนเฉพาะเรื่องของการศึกษาต่อทั้งในและนอกเวลา
ราชการ และต้องกลับบ้านที่อยู่ต่างถิ่นในวันหยุดปกติและวันหยุดเทศกาล

11. ผู้บริหารให้ความสนใจในงานด้านนี้น้อย

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครในแต่ละด้านมี
ปัญหาและสาเหตุปัญหาอยู่ในระดับสูง
2. ทิศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาและสาเหตุปัญหาการบริหารโรงเรียน
แตกต่างกันตามประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนและตามขนาดของโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหา ในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. กำหนดเครื่องมือในการใช้รวบรวมข้อมูล
3. สร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ
4. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 จำนวน 427 คน จากโรงเรียน 427 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 299 คน โดยวิธีการสุ่มตามขนาดโรงเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สืบจรวจรายชื่อโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจากรายงานผลการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2534 : 6)
2. จำแนกโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ตามตัวแปรที่ทำการศึกษา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แล้วทำการสุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 70 ของโรงเรียนแต่ละขนาด โดยได้ผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 299 คน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 68 คน ขนาดกลาง 81 คน ขนาดเล็ก 150 คน

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารจำแนกตามขนาดของโรงเรียน
ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดง ได้ด้วยตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดใหญ่	97	68
ขนาดกลาง	116	81
ขนาดเล็ก	214	150
รวม	427	299

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการการปฏิบัติงาน
และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพ-
มหานครทั้ง 6 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดและสถานการณ์ส่วนตัว ตลอดจน
ขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นตามความรู้ลึกของผู้บริหารโรงเรียนที่มี
ต่อสภาพปัญหาโรงเรียนประถมศึกษา 6 ด้าน ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบสอบถาม
ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง
น้อย น้อยที่สุด โดยแบบสอบถามทั้งหมดมี 73 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ตามส่วนที่ 1 จำนวน 43 ข้อ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดลำดับของสาเหตุตามที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาสาเหตุ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากวารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาคู่มือมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534 จากคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 6)

1.3 ศึกษาแบบสอบถามจากวิทยานิพนธ์ เรื่องการบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ของสุวิทย์ หกสุวรรณ (2527 : 112 - 122) แบบสอบถามเรื่องการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครของ สุวิทย์ แก้วเกษ (2518 : 31) เรื่อง ปัญหาการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ของ ประเสริฐ ช่างษ์ (2524 : 123 - 131) และเรื่องปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่ยากจนหนาแน่น จังหวัดอุบลราชธานี ของสุวิทย์ พรหมทา (2528 : 135 - 145)

1.4 ศึกษาและสอบถามสภาพการปฏิบัติงานรวมทั้งความต้องการในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง

1.5 ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามที่ดีและถูกต้องจากหลักวิจัยทางการศึกษา ของ ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2536 : 137 - 142) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.6 สร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหาในการบริหารงานโรงเรียน ประถมศึกษาทั้ง 6 ด้าน โดยทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 73 ข้อ เป็นคำถามต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การบริหารงานวิชาการ 15 ข้อ
2. การบริหารงานธุรการและการเงิน 11 ข้อ
3. การบริหารงานบุคคล 12 ข้อ
4. การบริหารงานอาคารสถานที่ 11 ข้อ
5. การบริหารงานกิจการนักเรียน 14 ข้อ
6. การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสาเหตุของปัญหาในการบริหารงานโรงเรียน ประถมศึกษา ทั้ง 6 ด้าน โดยทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 43 ข้อ

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอขอคำแนะนำจากคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และสถานที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาระดับประถมศึกษา 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในด้านความครอบคลุมเนื้อหา และความชัดเจนของภาษา ซึ่ง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้แก้ไขปรับปรุงภาษาของข้อคำถามบางข้อ

2.2 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 164) ได้ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การบริหารงานในโรงเรียน	ปัญหา	สาเหตุของปัญหา
1. การบริหารงานวิชาการ	0.96	0.81
2. การบริหารงานธุรการและการเงิน	0.95	0.84
3. การบริหารงานบุคคล	0.94	0.49
4. การบริหารงานอาคารสถานที่	0.92	0.89
5. การบริหารงานกิจการนักเรียน	0.93	0.89
6. การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน	0.93	0.88
ผลรวมทั้งฉบับ	0.98	0.95

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนำแบบสอบถามผู้บริหาร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 299 คน โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แล้วดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังสำนักการศึกษาเพื่อให้ทางสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แจ้งขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตจำนวน 36 เขต

2. นำหนังสือขอความร่วมมือที่สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครออกให้ ไปยังสำนักงานเขตเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามแก่ผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนการเก็บแบบสอบถามส่งคืนแก่ผู้วิจัย

3. แบบสอบถามส่งไปทั้งหมด 299 ฉบับ และได้รับคืน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.22 ในจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนนั้น จำแนกตามขนาดโรงเรียนได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

ขนาดโรงเรียน	แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	ร้อยละ
ใหญ่	68	61	89.71
กลาง	81	57	70.37
เล็ก	150	80	53.33
รวม	299	198	66.22

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน นำแบบสอบถามดังกล่าวมาดำเนินการ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบให้คะแนนคำตอบแบบสอบถาม โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ต่อไปนี้
 - ตอบระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
 - ตอบระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
 - ตอบระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
 - ตอบระดับน้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
 - ตอบระดับน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน
2. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม

SPSS

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติที่ใช้มีดังนี้

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

1.2 หาค่าความแปรปรวน ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2536 : 62)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน

X แทน คะแนน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา

สายยศ. 2536 : 64)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ ∞ แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. แปลความหมายของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจากค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	การประเมิน
3.67 - 5.00	สูง	ปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับสูง
2.34 - 3.66	ปานกลาง	ปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 - 2.33	ต่ำ	ปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับต่ำ

4. การทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบ ทั้งปัญหาและสาเหตุจำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารจะวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และเมื่อพบ
นัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ
(Newman-Keuls Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลในการแปลความหมาย ดังนี้

N	แทนจำนวนผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
	แทนจำนวน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทนค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทนระดับความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทนค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทนค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
F	แทนค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (F-distribution)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตามสมมติฐานการวิจัย คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนโดยจำแนกตามประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนและตามขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร จากการศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการบริหารงาน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังตาราง 4 และ 5

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยและระดับของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียน

ปัญหา	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การบริหารงานวิชาการ	198	2.75	0.83	ปานกลาง
2. การบริหารงานธุรการและการเงิน	198	2.59	0.96	ปานกลาง
3. การบริหารงานบุคคล	198	2.84	0.84	ปานกลาง
4. การบริหารงานอาคารสถานที่	198	2.83	0.84	ปานกลาง
5. การบริหารกิจการนักเรียน	198	2.67	0.78	ปานกลาง
6. การบริหารความสัมพันธ์ชุมชน	198	2.77	0.80	ปานกลาง
รวม	198	2.74	0.70	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่าปัญหาในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์แยกตามงาน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า มีปัญหาการบริหารเรียงลำดับจากมาก คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารความสัมพันธ์ชุมชนตามลำดับ ส่วนงานที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การบริหารงานธุรการและการเงิน

ตารางแสดงระดับของปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแยกเป็นรายข้อตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

ตาราง 5 ปัญหาการบริหารงานวิชาการ

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูและผู้บริหารฯ	2.61	0.97
2	การจัดทำแผนการสอนและคู่มือครู ตลอดจนเอกสาร ประกอบหลักสูตร	2.81	1.03
3	การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้อง และสนอง จุดหมายของหลักสูตร	2.81	1.05
4	จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร	2.83	1.06
5	จัดแบ่งชั้นเรียน โดยยึดความพร้อมของนักเรียนเป็นหลัก	2.78	1.10
6	การยอมรับและใช้เทคนิค วิธีการสอนใหม่ ๆ ของครู	2.68	1.07
7	การจัดบรรยากาศให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการ สอน	2.67	1.06
8	การจัดตารางสอนให้สัมพันธ์กับอัตราเวลาสอนของครู ในโรงเรียน	2.60	1.10
9	ความรู้ เทคนิควิธีการนิเทศการศึกษา ตลอดจนการ ยอมรับของครู	2.74	1.04

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
10	ความต่อเนื่องในการนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิดระหว่างครูกับผู้บริหาร	2.89	1.03
11	การมอบหมาย การจัดนิเทศภายในโรงเรียน	2.81	1.01
12	ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร	2.66	1.03
13	การดำเนินการวัดผลประเมินผล ที่เป็นขั้นตอนตามหลักสูตร	2.64	1.08
14	การจัดสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้และสอบปลายภาค	2.54	1.05
15	การใช้ข้อสอบ ทำข้อสอบและเครื่องมือวัดผลอื่น ๆ	2.62	1.04
เฉลี่ย		2.75	0.83

ตาราง 6 ปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	การจัดสำนักงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกหลักสากลทั่วไป	2.67	1.09
2	การรับ - ส่ง และการโต้ตอบหนังสือราชการ	2.39	1.22
3	การจัดระบบการเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เป็นระเบียบสะดวกในการค้นหา	2.56	1.61
4	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่สารบรรณ	2.63	1.14
5	การจัดทำบัญชี รับ-จ่ายเงินของโรงเรียน	2.52	1.22
6	การตรวจสอบบัญชีการเงินและพัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียน	2.57	1.16
7	การใช้ระเบียบการเงินและพัสดุ	2.54	1.18
8	การเบิกจ่ายและใช้เงินบำรุงการศึกษา	2.61	1.27
9	บุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการและการเงินพัสดุ	2.73	1.25
10	การพิจารณา จัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้แก่ครูและชั้นเรียน	2.56	1.16
11	การจัดดำเนินการ เพื่อของบประมาณแต่ละปี	2.68	1.18
เฉลี่ย		2.59	0.96

ตาราง 7 ปัญหาการบริหารงานบุคคล

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	การวางแผนนโยบายและการปฏิบัติเกี่ยวกับตัวบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียน	2.75	1.07
2	การจัดหาตัวบุคคล เพื่อจัดให้เข้าปฏิบัติงาน	2.95	1.11
3	การพัฒนาบุคลากรได้บังคับบัญชา และการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน	2.92	1.02
4	การบำรุงขวัญกำลังใจแก่บุคลากร	2.66	1.11
5	การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของครูในโรงเรียน	2.73	1.10
6	ความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู	2.78	1.05
7	การสร้างความสัมพันธ์ในหมู่คณะครูด้วยกัน	2.84	1.13
8	การสร้างกฎเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบพิเศษ	2.90	1.18
9	ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาส่วนตัวของครู	3.09	1.14
10	การจัดสรรเวลาในการปฏิบัติหน้าที่	2.86	0.97
11	ทักษะความเชื่อมั่นของครูเกี่ยวกับการสอน	2.82	0.99
12	การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารโรงเรียน	2.77	1.09
เฉลี่ย		2.84	0.84

ตาราง 8 ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	การวางแผนและดำเนินการตามแผนเกี่ยวกับการจัดอาคารสถานที่	2.65	1.05
2	ความสอดคล้องระหว่างปริมาณครู นักเรียนกับบริเวณอาคารสถานที่	2.85	1.18
3	การจัด การบำรุงรักษาอาคารสถานที่	2.88	1.19
4	การจัดอาคารเรียนและอาคารประกอบ เพื่อใช้ประโยชน์ทางการศึกษา	3.10	1.33
5	การจัดระวางรักษาความปลอดภัย ด้านสถานที่ให้นักเรียน	2.82	1.12
6	สภาพและบรรยากาศของอาคารที่ใช้เรียนและกิจกรรมต่าง ๆ	2.77	1.16
7	ระดับแสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทของอากาศ	2.68	1.26
8	สภาพแวดล้อมในชุมชนใกล้เคียงกับโรงเรียน	2.88	1.18
9	การจัดและของงบประมาณ บำรุงรักษา ซ่อมแซมอาคารสถานที่	3.19	1.19
10	ความเป็นเอกเทศและการจัดเป็นการเฉพาะ	2.85	1.13
11	การขอใช้อาคารสถานที่ เพื่อชุมชนและผู้มีอุปการะคุณ	2.47	1.12
เฉลี่ย		2.83	0.84

ตาราง 9 ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	การควบคุมและดูแลการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน	2.71	0.97
2	การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษา	2.61	0.96
3	การจัดบริการแนะแนวศึกษาต่อและอาชีพ	2.62	1.04
4	การจัดกิจกรรมป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา	2.56	1.13
5	การจัดกิจกรรมวันสำคัญ	2.50	1.19
6	การจัดบริการอาหารกลางวัน ให้แก่นักเรียนที่ยากจนและขาดอาหาร	2.51	1.22
7	การติดตามการหยุดเรียนบ่อยและการขาดเรียน	2.67	1.12
8	การจัดตั้งสภานักเรียนและฝึกการดำเนินงานแบบประชาธิปไตย	2.49	1.03
9	ความร่วมมือของผู้ปกครองต่อกิจกรรมและการเรียนของบุตรหลาน	2.75	0.98
10	แหล่งเงินทุนและผู้อุปถัมภ์ เพื่อใช้ในกิจการนักเรียน	3.04	1.10
11	การให้ความร่วมมือของครู-อาจารย์ ในการจัดกิจกรรมนักเรียน	2.50	1.03
12	การเดินทางมาโรงเรียนและความปลอดภัยในการจราจร	2.70	1.05
13	บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย	2.59	1.00
14	ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น งบประมาณ สถานที่ และความร่วมมือ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ	3.16	1.00
เฉลี่ย		2.67	0.78

ตาราง 10 ปัญหาการบริหารความสัมพันธ์ชุมชน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	การจัดวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน	2.60	1.05
2	การบริการชุมชน เพื่อใช้อุปกรณ์ อาคารสถานที่ของโรงเรียน	2.49	1.10
3	สภาพความร่วมมือของผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนต่อกิจการของโรงเรียน	2.66	1.07
4	การให้บริการเผยแพร่ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน	2.69	1.04
5	การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวต่าง ๆ	2.92	0.97
6	การจัดกิจกรรมร่วมกับศิษย์เก่าของโรงเรียน	3.04	1.06
7	การจัดหาบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน	2.88	1.09
8	เจตคติของครูที่มีต่อชุมชน และบุคลากรสำคัญในชุมชน	2.72	0.94
9	การใช้ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินการ เพื่อกิจการสัมพันธ์ชุมชน	2.82	0.93
10	ความเหมาะสมเกี่ยวกับสถานที่ และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมของชุมชน	2.84	1.05
เฉลี่ย		2.77	0.80

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยสาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียน

ปัญหา	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. การบริหารงานวิชาการ	198	2.89	0.73	ปานกลาง
2. การบริหารงานธุรการและการเงิน	198	2.94	0.95	ปานกลาง
3. การบริหารงานบุคคล	198	3.01	0.77	ปานกลาง
4. การบริหารงานอาคารสถานที่	198	3.05	0.79	ปานกลาง
5. การบริหารงานกิจการนักเรียน	198	3.09	0.75	ปานกลาง
6. การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน	198	3.07	0.79	ปานกลาง
รวม	198	3.01	0.63	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ระบุสาเหตุของปัญหาในการบริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อ
วิเคราะห์ในแต่ละงาน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่าผู้บริหารระบุสาเหตุที่ทำให้เกิด
ปัญหาในการบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน การบริหาร
อาคารสถานที่ มากกว่าการบริหารงานบุคคล ส่วนการบริหารงานธุรการและการเงิน การ
บริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

เพื่อให้เห็นรายละเอียดของสาเหตุปัญหาแต่ละงานจึงนำเสนอค่าเฉลี่ยของสาเหตุ
ปัญหาในแต่ละงานดังตาราง 12 - 17 ต่อไปนี้

ตาราง 12 สาเหตุของปัญหาด้านบริหารงานวิชาการ

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา	2.87	1.17
2	ครูต้องรับผิดชอบงานมากเกินไป	2.69	1.05
3	ครูขาดความรู้ความสามารถในงานด้านวิชาการและการสอน	2.73	0.93
4	ขาดการยอมรับในบทบาทและหน้าที่ซึ่งกันและกัน	2.90	1.03
5	ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวัดผลประเมินผลการเรียน	2.90	0.99
6	ผู้บริหารโรงเรียนขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง	2.99	1.03
7	ครูไม่มีข้อทดสอบ	3.15	1.16
เฉลี่ย		2.89	0.73

จากตาราง 12 แสดงว่าปัญหาด้านบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ครูไม่มีข้อทดสอบ ผู้บริหารขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องในลำดับรองลงไปเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ ขาดการยอมรับในบทบาทและหน้าที่ซึ่งกันและกัน ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวัดผลประเมินผลการเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา ครูขาดความสามารถในงานด้านวิชาการและการสอนครูต้องรับผิดชอบมากเกินไป

ตาราง 13 สาเหตุของปัญหาด้านบริหารงานธุรการและการเงิน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดสำนักงานและระบบการเก็บเอกสาร	3.03	1.16
2	ไม่ได้รับการอบรมและสัมมนาเรื่องงานธุรการและการเงิน	3.13	1.23
3	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาตรวจสอบบัญชีการเงินและพัสดุครุภัณฑ์	3.19	1.29
4	ครูไม่เข้าใจในการใช้ระเบียบการเงิน พัสดุ	3.07	1.21
5	ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการการเงินและพัสดุ	2.67	1.39
6	การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ	2.54	1.27
เฉลี่ย		2.94	0.95

จากตาราง 13 แสดงว่าปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียนเกิดจากสาเหตุตามลำดับต่อไปนี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาตรวจสอบบัญชีการเงินและพัสดุครุภัณฑ์ ไม่ได้รับการอบรมและสัมมนาเรื่องงานธุรการและการเงิน ครูไม่เข้าใจในการใช้ระเบียบการเงิน พัสดุ ในลำดับรองลงไปเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดสำนักงานและระบบการเก็บเอกสาร ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการการเงินและพัสดุ การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ

ตาราง 14 สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	ผู้บริหาร ไม่สามารถกำหนดตัวบุคคลให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ได้	3.08	1.08
2	มีสาเหตุและปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง ทำให้จัดตัวบุคคลไม่เป็นไปตามความต้องการ	3.04	1.09
3	ขาดงบประมาณและเวลาในการพัฒนาบุคลากร	2.77	1.08
4	ขาดการจัดสวัสดิการให้แก่ครู	3.08	1.05
5	ครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติตามระเบียบวินัย	3.09	1.15
6	จัดกิจกรรมให้แก่คณะครูน้อย	3.19	1.07
7	ครูไม่เข้าใจกฎเกณฑ์ เพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ	3.03	1.11
8	ครูขาดทักษะในการสอนและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	2.96	1.03
9	ครูไม่ชอบวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง	2.95	1.06
เฉลี่ย		3.01	0.77

จากตาราง 14 แสดงว่าปัญหาการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคลเกิดจากสาเหตุตามลำดับต่อไปนี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ จัดกิจกรรมให้แก่คณะครูน้อย ครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติตามระเบียบวินัย ผู้บริหารไม่สามารถกำหนดตัวบุคคลให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ได้ ขาดการจัดสวัสดิการให้แก่ครู ในลำดับรองลงไปเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ มีสาเหตุและปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง ทำให้การจัดตัวบุคคลไม่เป็นไปตามความต้องการ ครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติตามระเบียบวินัย ครูขาดทักษะในการสอนและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ครูไม่ชอบวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง ขาดงบประมาณและเวลาในการพัฒนาบุคลากร

ตาราง 15 สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารอาคารสถานที่

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนและดำเนินการจัดอาคารสถานที่	3.15	1.08
2	มีนักเรียนมากกว่าจำนวนห้องเรียนและอาคารสถานที่	3.20	1.28
3	ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่	2.67	1.23
4	ขาดการประสานงานในการจัดสร้างอาคารสถานที่ ทำให้ไม่ได้อาคารสถานที่ที่เหมาะสม	2.84	1.14
5	สภาพแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนไม่เหมาะสมกับโรงเรียน	3.14	1.14
6	โรงเรียนไม่มีความเหมาะสมในการให้บริการชุมชน	3.31	1.22
เฉลี่ย		3.05	0.79

จากตาราง 15 แสดงว่าปัญหาด้านการบริหารอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ โรงเรียนไม่มีความเหมาะสมในการให้บริการชุมชน มีนักเรียนมากกว่าจำนวนห้องเรียนและอาคารสถานที่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนและดำเนินการจัดอาคารสถานที่ ในลำดับรองลงไปเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ สภาพแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนไม่เหมาะสมกับโรงเรียน ขาดการประสานงานในการจัดสร้างอาคารสถานที่ ทำให้ไม่ได้อาคารสถานที่ที่เหมาะสม ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

ตาราง 16 สาเหตุปัญหาด้านการบริหารกิจการนักเรียน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	สภาพนักเรียนไม่ค่อยรักษาวินัย เนื่องจากอิทธิพลทางสภาพสังคม	2.88	1.13
2	โรงเรียนขาดสถานที่จัดกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมวันสำคัญ	3.23	1.18
3	โรงเรียนขาดครูที่ทำหน้าที่แนะแนวและจัดกิจกรรมต่างๆ	3.08	1.22
4	มีนักเรียนฐานะยากจนมากเกินไปกว่าที่โรงเรียนจะรับได้ ทำให้บริการไม่ทั่วถึง	3.12	0.99
5	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเรื่องตัวนักเรียนน้อย	2.88	0.97
6	มีการติดตามตัวนักเรียนที่ขาดเรียนน้อย ไม่สม่ำเสมอ	3.21	1.00
7	โรงเรียนจัดบริหารเพื่อความปลอดภัยในการจราจรน้อย	3.35	1.07
8	ความพร้อมด้านงบประมาณ สถานที่และความร่วมมือยังไม่มีพอ	2.94	1.13
เฉลี่ย		3.09	0.75

จากตาราง 16 แสดงว่าปัญหาด้านการบริหารกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ คือ โรงเรียนจัดบริหารเพื่อความปลอดภัยในการจราจรน้อย โรงเรียนขาดสถานที่จัดกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมสำคัญ มีการติดตามตัวนักเรียนที่ขาดเรียนน้อย ไม่สม่ำเสมอ มีนักเรียนฐานะยากจนมากเกินไปกว่าที่โรงเรียนจะรับได้ทำให้บริการไม่ทั่วถึง ในลำดับรองลงไปเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ โรงเรียนขาดครูที่ทำหน้าที่แนะแนวและจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ความพร้อมด้านงบประมาณ สถานที่และความร่วมมือยังไม่มีพอสภาพนักเรียนไม่ค่อยรักหาวิโย
เนื่องจากอิทธิพลทางสภาพสังคม ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเรื่องตัวนักเรียนน้อย

ตาราง 17 สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารความสัมพันธ์ชุมชน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	$\bar{X}$	S.D.
1	ขาดการวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชน	3.20	1.03
2	โรงเรียนขาดสถานที่และอุปกรณ์ที่จะบริการชุมชน	3.20	1.18
3	ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียน	3.07	1.08
4	มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและชุมชนน้อย	3.12	0.94
5	ครูไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน	2.81	1.05
6	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย	3.09	0.93
7	ขาดบุคลากรและบุคลากรที่มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน เพื่อมาทำหน้าที่ด้านนี้โดยเฉพาะ	3.00	1.02
เฉลี่ย		3.07	0.79

ตาราง 17 แสดงว่าปัญหาด้านการบริหารความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน
เกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ขาดการ

วางแผนดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนขาดสถานที่และอุปกรณ์ที่จะบริการชุมชน มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและและชุมชนน้อย โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย ในลำดับรองลงมาเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียนขาดบุคลากรและบุคลากรที่มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน เพื่อมาทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ ครูไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน

— ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนและตามขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ มุ่งเปรียบเทียบปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการบริหารงานของผู้บริหารตามประสบการณ์ของผู้บริหารและขนาดโรงเรียน ซึ่งได้ผลดังตาราง 18 - 20

ตาราง 18 ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน

ปัญหาการบริหารงานด้าน	ต่ำกว่า 5 ปี (N = 21)		5 - 10 ปี (N = 56)		มากกว่า 10 ปี (N = 121)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. วิชาการ	2.54	0.78	2.92	0.85	2.70	0.82
2. ธุรการและการเงิน	2.54	1.00	2.78	0.97	2.50	0.95
3. บุคคล	2.76	0.90	2.96	0.79	2.78	0.85
4. อาคารสถานที่	2.48	0.95	2.96	0.88	2.81	0.78
5. กิจการนักเรียน	2.52	0.84	2.87	0.77	2.59	0.76
6. ความสัมพันธ์ชุมชน	2.69	0.85	2.84	0.80	2.75	0.81

จากตารางที่ 18 แสดงว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี มีความเห็นว่าการบริหารงานบุคคลเป็นปัญหาอยู่ในระดับสูง รองลงมาเป็นปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน ส่วนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ และการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับกลางและการบริหารอาคารสถานที่มีปัญหาอยู่ในระดับต่ำ

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานระหว่าง 5 - 10 ปี มีความเห็นว่าการบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานวิชาการมีปัญหามากอยู่ในระดับสูง ส่วนการบริหารงานกิจการนักเรียนและการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานธุรการ และการเงินอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานมากกว่า 10 ปี มีความเห็นว่าการบริหารงานอาคารสถานที่และการบริหารงานบุคคล เป็นปัญหาอยู่ในระดับสูง ปัญหาที่รองลงมา คือ การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนและการบริหารงานวิชาการ ส่วนปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนและการบริหารงานธุรการและการเงินอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 19 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน

งานในโรงเรียน ประถมศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. การบริหารงาน วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.75	1.39	2.04	.13
	ภายในกลุ่ม	195	132.11	0.68		
2. การบริหารงาน ธุรการและการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.43	1.71	1.85	.16
	ภายในกลุ่ม	195	181.87	0.93		
3. การบริหารงาน บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.32	0.66	0.93	.39
	ภายในกลุ่ม	195	139.13	0.71		
4. การบริหารงาน อาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	3.63	1.82	2.64	.07
	ภายในกลุ่ม	193	132.67	0.69		
5. การบริหารงาน กิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.57	1.79	2.10	.05
	ภายในกลุ่ม	195	116.74	0.60		
6. การบริหารงาน ความสัมพันธ์ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.53	0.27	0.41	.66
	ภายในกลุ่ม	195	126.37	0.64		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.61	1.27	1.66	.24
	ภายในกลุ่ม	195	138.15	0.71		

จากตาราง 19 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานในโรงเรียน โดยส่วนรวมและ ในแต่ละด้าน
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

ปัญหาการบริหารงานด้าน	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N = 61)		โรงเรียนขนาดกลาง (N = 57)		โรงเรียนขนาดเล็ก (N = 80)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. วิชาการ	2.89	0.91	2.72	0.76	2.70	0.79
2. ธุรการและการเงิน	2.74	1.02	2.57	0.92	2.52	0.95
3. บุคคล	2.95	0.86	2.77	0.85	2.82	0.83
4. อาคารสถานที่	2.96	0.81	2.85	0.83	2.73	0.86
5. กิจกรรมนักเรียน	2.81	0.84	2.67	0.77	2.60	0.74
6. ความสัมพันธ์ชุมชน	2.84	0.79	2.69	0.77	2.80	0.82

จากตาราง 20 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าการบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานบุคคลมีปัญหามากอยู่ในระดับสูง กว่าการบริหารงานวิชาการและงานความสัมพันธ์ชุมชน

ผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และการบริหารงานบุคคลมีปัญหามากอยู่ในระดับสูงกว่าการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน และการบริหารงานธุรการและการเงิน

ผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่า การบริหารงานบุคคล และการบริหารความสัมพันธ์ชุมชนมีปัญหามากอยู่ในระดับสูงกว่าการบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนและการบริหารงานธุรการและการเงิน

ตาราง 21 การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

งานในโรงเรียน ประถมศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. การบริหารงาน วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.40	0.70	1.04	.35
	ภายในกลุ่ม	195	130.94	0.67		
2. การบริหารงาน ธุรการและการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.65	0.82	0.89	.41
	ภายในกลุ่ม	195	181.20	0.93		
3. การบริหารงาน บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.12	0.56	0.78	.46
	ภายในกลุ่ม	195	139.68	0.72		
4. การบริหารงาน อาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	1.75	0.87	1.24	.29
	ภายในกลุ่ม	195	135.49	0.70		
5. การบริหารงาน กิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.48	1.74	1.22	.29
	ภายในกลุ่ม	195	118.42	0.61		
6. การบริหารงาน ความสัมพันธ์ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.68	0.34	0.53	.58
	ภายในกลุ่ม	195	124.12	0.64		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.35	0.67	0.95	.40
	ภายในกลุ่ม	195	138.32	0.71		

จากตาราง 21 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาด
กลาง ขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานภายในโรงเรียน โดยส่วนรวม
และในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 สาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน

ปัญหาการบริหารงานด้าน	ต่ำกว่า 5 ปี (N = 21)		5 - 10 ปี (N = 56)		มากกว่า 10 ปี (N = 121)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. วิชาการ	2.94	0.74	2.87	0.68	2.91	0.74
2. ธุรการและการเงิน	3.06	0.94	2.90	0.93	2.96	0.96
3. บุคคล	2.94	0.88	3.00	0.69	3.04	0.78
4. อาคารสถานที่	3.21	1.01	2.98	0.79	3.06	0.75
5. กิจกรรมนักเรียน	3.04	0.68	3.10	0.75	3.09	0.76
6. ความสัมพันธ์ชุมชน	3.16	0.83	3.06	0.74	3.08	0.79

จากตาราง 22 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่ำกว่า 5 ปี มีความเห็นว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย แล้วพบว่าสาเหตุมาจากการบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียน 5 - 10 ปี มีความเห็นว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย แล้วพบว่าสาเหตุมาจากการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในโรงเรียนมากกว่า 10 ปี มีความเห็นว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย แล้วพบว่ามีสาเหตุมาจาก การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงาน ความสัมพันธ์ชุมชน การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการและการเงิน และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ

ตาราง 23 การเปรียบเทียบสาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน

งานในโรงเรียน ประถมศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. การบริหารงาน วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.09	0.42	0.81	.12
	ภายในกลุ่ม	195	103.06	0.53		
2. การบริหารงาน ธุรการและการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.43	0.22	0.24	.78
	ภายในกลุ่ม	195	174.75	0.90		
3. การบริหารงาน บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.21	0.10	0.17	.84
	ภายในกลุ่ม	195	117.24	0.60		
4. การบริหารงาน อาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	0.87	0.43	0.69	.50
	ภายในกลุ่ม	195	121.62	0.63		
5. การบริหารงาน กิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.07	0.03	0.06	.94
	ภายในกลุ่ม	195	110.24	0.56		
6. การบริหารงาน ความสัมพันธ์ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.19	0.09	0.16	.85
	ภายในกลุ่ม	195	118.62	0.61		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.31	0.22	0.36	.67
	ภายในกลุ่ม	195	124.26	0.64		

จากตาราง 23 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 - 10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของ การบริหารโรงเรียน โดยรวมในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 24 สาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

ปัญหาการบริหารงานด้าน	โรงเรียนขนาดใหญ่ (N = 61)		โรงเรียนขนาดกลาง (N = 57)		โรงเรียนขนาดเล็ก (N = 30)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. วิชาการ	2.88	0.63	2.92	0.73	2.84	0.77
2. ธุรการและการเงิน	2.97	0.88	3.03	1.09	2.82	0.89
3. บุคคล	3.04	0.71	3.02	0.76	2.94	0.83
4. อาคารสถานที่	3.10	0.74	3.04	0.81	3.00	0.81
5. กิจกรรมนักเรียน	3.13	0.66	3.15	0.89	2.96	0.68
6. ความสัมพันธ์ชุมชน	3.05	0.73	3.18	0.90	2.99	0.74

จากตาราง 24 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย แล้วพบว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเกิดจาก การบริหารกิจกรรมนักเรียน การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการและการเงิน และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยแล้วพบว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเกิดจาก การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนและการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการและการเงิน และการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเห็นว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานในโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยแล้วพบว่าสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเกิดจาก การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารความสัมพันธ์ชุมชน การบริหาร

งานกิจการนักเรียน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงาน
ธุรการและการเงิน ตามลำดับ

ตาราง 25 การเปรียบเทียบสาเหตุของปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

งานในโรงเรียน ประถมศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. การบริหารงาน วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.23	0.11	0.21	.80
	ภายในกลุ่ม	195	101.72	0.52		
2. การบริหารงาน ธุรการและการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.55	0.78	0.86	.42
	ภายในกลุ่ม	194	174.18	0.90		
3. การบริหารงาน บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.40	0.20	0.34	.71
	ภายในกลุ่ม	195	117.45	0.80		
4. การบริหารงาน อาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	0.30	0.15	0.23	.78
	ภายในกลุ่ม	194	121.04	0.62		
5. การบริหารงาน กิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.45	0.73	0.32	.26
	ภายในกลุ่ม	195	106.75	0.55		
6. การบริหารงาน ความสัมพันธ์ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.21	0.60	0.97	.37
	ภายในกลุ่ม	195	120.88	0.62		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.86	0.43	0.66	.56
	ภายในกลุ่ม	195	123.67	0.67		

จากตาราง 25 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่
ขนาดกลาง ขนาดเล็ก มีความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียน โดย
รวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 6 ด้าน
 - 1.1 การบริหารงานวิชาการ
 - 1.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน
 - 1.3 การบริหารงานบุคคล
 - 1.4 การบริหารอาคารสถานที่
 - 1.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 1.6 การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุปัญหาการบริหารงานโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 299 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 427 คน โดยวิธีการสุ่มตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามกลับคืนรวมทั้งสิ้น 198 คน คิดเป็นร้อยละ 66.22

เครื่องมือที่ทำการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานจำนวน 73 ข้อ และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 43 ข้อ แบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเห็นว่าปัญหาการบริหารทั้ง 6 ด้าน ในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์เป็นแต่ละด้านแล้วเห็นว่า

1.1 การบริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นปัญหาลำดับ 4 ในจำนวนงานทั้งหมด 6 ด้าน และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน และปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานธุรการและการเงิน มีปัญหาน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับงานทั้ง 6 ด้าน และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3 การบริหารงานบุคคล

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการบริหารบุคคลมีปัญหามากที่สุดในจำนวนงานทั้ง 6 ด้าน และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน และปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4 การบริหารงานอาคารสถานที่

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานอาคารสถานที่ เป็นปัญหาเป็นอันดับ 2 ในจำนวนงาน 6 ด้าน และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นปัญหาในอันดับ 5 ในจำนวนงานทั้ง 6 ด้าน และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน มีปัญหาเป็นอันดับ 3 ในจำนวนงานทั้ง 6 ด้าน และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

2.1 การบริหารงานวิชาการ

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ทัศนะเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบริหารงานวิชาการในระดับกลาง และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะเกี่ยวกับสาเหตุการบริหารงานธุรการและการเงินอยู่ในระดับกลาง และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 การบริหารบุคคล

ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุการบริหารงานบุคคลในระดับกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 การบริหารงานอาคารสถานที่

ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบริหารอาคารสถานที่ในระดับกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในระดับกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 การบริหารความสัมพันธ์ชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนในระดับกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. การศึกษานัฏหาในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ลังักัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า การบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน มีปัญหาระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งในการบริหารงานโรงเรียนนั้น ผู้บริหารจะต้องบริหารงานทั้ง 6 ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน ผู้บริหารโรงเรียนจะเน้นหนักไปทางด้านใดด้านหนึ่ง

ด้านอื่น ๆ ก็จะเกิดปัญหามากขึ้น จึงได้นำประเด็นปัญหามาอภิปรายผลดังนี้ คือ

1.1 การบริหารงานวิชาการ จากการศึกษาวิจัยผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์ออกมาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานครมีความเห็นว่า ความต่อเนื่องในการนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิดระหว่างครูกับผู้บริหารเป็นปัญหามากในการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องมีกิจกรรมนอกโรงเรียนมากเพื่อสนองนโยบายการปกครอง ฉะนั้นเวลาที่จะติดตามผลการเรียนการสอนย่อมน้อยลง นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องและสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการจัดทำแผนการสอน และคู่มือครู ตลอดจนเอกสารประกอบหลักสูตร การมอบหมายการจัดนิเทศภายในโรงเรียนยังเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข ประเด็นดังกล่าวนี้โดยเฉพาะจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การทำเอกสารต้องเกี่ยวข้องกับงบประมาณ และหน่วยงานที่เหนือโรงเรียนขึ้นไป ซึ่งเป็นปัญหาที่โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้ประสบอยู่ ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งพบว่า การจัดการศึกษายังประสบปัญหา ในเรื่องของกระบวนการจัดการการศึกษา ทั้งในแง่ของการบริหาร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอนยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ การกระจายทรัพยากรทางการศึกษายังไม่ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ทั้งในด้านงบประมาณด้านคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ด้านงบประมาณบุคลากรและการสื่อการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 109 - 110)

การจัดแบ่งชั้นเรียน โดยยึดหลักความพร้อมของนักเรียนเป็นหลัก ก็เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นตรงกันว่ามีปัญหาในระดับกลางเกี่ยวกับเรื่องนี้ จากประสบการณ์การบริหารของผู้วิจัยและจากการประมวลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานครแล้วผู้บริหารทุกโรงเรียนมีความต้องการที่จะแยกชั้นเรียนตามความพร้อมของนักเรียน แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้เพราะนโยบายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานครนั้น โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานครต้องให้การศึกษามากับเด็กทุกคนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร อีกประการหนึ่ง โรงเรียนบาง

โรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่มากพอที่จะแยกนักเรียนออกตามความพร้อมได้ เพราะฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครแทบทุกโรงเรียนจะประสบปัญหานี้

1.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานครมีความเห็นว่า การบริหารงานธุรการและการเงินเป็นปัญหาในระดับปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์ที่เป็นรายข้อพบว่า ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียนขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการและการเงินนับได้เป็นปัญหามากกว่าปัญหาอื่น ๆ ซึ่งตรงกับผลการวิจัย ของ อติเรก รัตนธัญญา (2520 : 14) พบว่าโรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีโดยตรง เป็นสาเหตุให้ผู้บังคับบัญชาจะต้องรับผิดชอบมากขึ้น

การจัดดำเนินการเพื่อของงบประมาณประจำปีแต่ละปีก็เป็นปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาในการบริหารงานรองลงมาจากขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการ เพราะการของงบประมาณประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต้องดำเนินการตามลำดับขั้นและงบประมาณมีจำกัด ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถวางแผนการพัฒนาโรงเรียนได้ เพราะไม่มั่นใจว่างบประมาณที่ขอไปนั้นจะได้หรือไม่

1.3 การบริหารงานบุคคล การศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมีปัญหาระดับปานกลาง และเมื่อทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาส่วนตัวครู การจัดหาตัวบุคคลเพื่อจัดให้เข้าปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรได้บังคับบัญชา และการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงานเป็นปัญหามาก ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของรังษี มหาจันทร์ (2518 : 129) ที่สรุปว่า ผู้บริหารส่วนมากประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกครู การโอน การย้าย สวัสดิการและขวัญของครูไม่ดีพอ การบรรจุครูไม่ตรงกับที่โรงเรียนต้องการ

การสร้างกฎเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบพิเศษ เป็นประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาจากประเด็นดังกล่าวแล้วข้างต้นตามลำดับ

1.4 การบริหารงานอาคารสถานที่ การศึกษาปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า

การบริหารงานอาคารสถานที่ที่มีปัญหาระดับปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า การจัดสรรและการของบประมาณ บำรุงรักษา ซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่เป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาได้แก่การจัดสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบเพื่อใช้ประโยชน์ทางการศึกษา การจัดการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ความเพียงพอระหว่างปริมาณครู นักเรียนกับบริเวณอาคารสถานที่ ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่ทุกโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครต้องประสบ เพราะสถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนมากตั้งอยู่ในวัด อาศัยที่ของวัด บางโรงเรียนไม่มีสนามให้นักเรียนทำกิจกรรมได้เลย เพราะสนามเป็นที่ของวัดและทำเป็นที่จอดรถ อนึ่งสภาพการเคลื่อนย้ายของประชาชนทำให้ อาคารเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน ส่วนอาคารประกอบนั้นแทบทุกโรงเรียน ไม่มี ฉะนั้นจะกล่าวได้ว่าปัญหาด้านอาคารสถานที่ เป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

1.5 การบริหารงานกิจการนักเรียน การศึกษาปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนขาดปัจจัยที่ช่วยสนับสนุน การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและขาดแหล่งเงินทุน เพื่อใช้ในการกิจการนักเรียนเป็นปัญหามากที่สุด จากสภาพจริงของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ผู้ปกครองนักเรียนไม่สามารถช่วยเหลือกิจการนักเรียนในด้านการเงินได้ และบุคคลภายนอกที่เข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนมักช่วยในรูปของอาหารกลางวัน และกรุงเทพมหานครเองไม่มีงบประมาณที่จะให้ในเรื่องการจัดกิจกรรม ประกอบกับนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 6 - 13 ปี ฉะนั้นงานด้านกิจกรรมนักเรียนเมื่อไม่มีแหล่งเงินมาสนับสนุนการบริหารงานด้านนี้ก็มีปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องประสบ

1.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน การศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า การจัดกิจกรรมร่วมกับศิษย์เก่าของโรงเรียนเป็นปัญหามาก สำหรับเรื่องนี้ นพชัย ฐิธรรม (2524 : 92) ได้ทำการวิจัยพบว่า โรงเรียนติดต่อกับชุมชนน้อย ผู้ปกครองไม่มีเวลามาติดต่อกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดปัญหาในการบริหาร งานความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งตรงกับการวิจัย วิกรม กมลคุโกศล (2520 : 5) ได้ศึกษา วิจัยในเขตการศึกษา 2 พบว่าโรงเรียนให้ความสนใจเรื่องการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน ในระดับต่ำและสรุปว่าไม่ปรากฏว่ามีโรงเรียนใดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการ สำหรับ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2. สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารโรงเรียนด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สาเหตุของปัญหาการบริหารวิชาการ ผู้บริหารมีความเห็นว่า สาเหตุสำคัญ เกิดจากครูไม่มีข้อทดสอบ ส่วนรองลงมาได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวัดผลและประเมินผลการเรียน ครูขาด การยอมรับในบทบาทและหน้าที่ของกันและกัน

2.2 สาเหตุของปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้บริหารมีความคิด เห็นว่า สาเหตุสำคัญเกิดจาก ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาตรวจสอบบัญชีการเงินและพัสดุ ครุภัณฑ์ ส่วนสาเหตุรองลงมาได้แก่ครูไม่ได้รับการอบรมและสัมมนาเรื่องงานธุรการและการ เงิน ครูไม่เข้าใจในการใช้ระเบียบการเงินพัสดุ ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจใน การจัดสำนักงานและระบบการจัดเก็บเอกสาร

2.3 สาเหตุของปัญหาการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารมีความคิดเห็นเห็นว่า สาเหตุ สำคัญเกิดจากโรงเรียนจัดกิจกรรมให้แก่ครูน้อยเกินไป ส่วนสาเหตุรองลงมาได้แก่ผู้บริหาร ไม่สามารถกำหนดตัวบุคคลให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ได้ ขาดการจัดสวัสดิการ ให้แก่ครู มีสาเหตุและปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้องทำให้จัดตัวบุคคลไม่เป็นไปตามความต้องการ ครูไม่เข้าใจกฎเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ ครูขาดทักษะในการสอน และ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ครูไม่มีวิธีประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง

2.4 สาเหตุของปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความ คิดเห็นว่า สาเหตุสำคัญเกิดจาก โรงเรียนไม่มีความเหมาะสมในการให้บริการชุมชน โรงเรียน มีนักเรียนมากกว่าจำนวนห้องเรียนและอาคารสถานที่ ส่วนสาเหตุรองลงมาได้แก่ ครูขาด

ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนและดำเนินการจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียน ไม่เหมาะสมกับโรงเรียน ขาดการประสานงานในการสร้างอาคารสถานที่ ทำให้ไม่ได้อาคารสถานที่ที่เหมาะสม

2.5 สาเหตุของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าสาเหตุสำคัญเกิดจากโรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อความปลอดภัยในการจราจรน้อย ส่วนสาเหตุรองลงมาได้แก่ โรงเรียนขาดสถานที่จัดกิจกรรมวันกีฬาและกิจกรรมวันสำคัญ มีการติดตามตัวนักเรียนที่ขาดเรียนน้อย ไม่สม่ำเสมอ มีนักเรียนฐานะยากจนมากเกินกว่าที่โรงเรียนจะรับผิดชอบได้ ทำให้บริการไม่ทั่วถึง โรงเรียนขาดครูทำหน้าที่แนะแนวและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ความพร้อมด้านงบประมาณสถานที่และความร่วมมือยังไม่ดีพอ

2.6 สาเหตุของปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าสาเหตุสำคัญเกิดจาก โรงเรียนขาดสถานที่และอุปกรณ์ที่จะบริการชุมชน ขาดการวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชน ส่วนสาเหตุรองลงมาได้แก่ มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและชุมชนน้อย โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียน โรงเรียนขาดบุคลากรและบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อชุมชนเพื่อทำหน้าที่ด้านนี้ โดยเฉพาะ

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันและปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และที่มีตำแหน่งทางการบริหารต่างกัน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมองปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าแต่ละกลุ่มจะมีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานทั้ง 6 ด้าน ในลักษณะเดียวกันเช่นนี้ อาจมีตัวแปรอื่น ๆ เช่น สภาพนักเรียน สภาพที่ตั้งโรงเรียนปัญหาการจราจร การดำรงชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ที่มีสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกัน เป็นเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมองปัญหาในแนวเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลและองค์การที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ คือ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

1.1 ควรจัดให้มีคลังข้อมูลงบประมาณรายวิชาการเขตแต่ละสำนักงานเขตการปกครอง เพื่อใช้ทดสอบกับนักเรียน ซึ่งเป็นการลดภาระในการออกข้อมูลและเพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน

1.2 ควรจัดให้มีครูธุรการและการเงินให้ครบทุกโรงเรียน โดยเฉพาะครูธุรการและการเงินควรมีความรู้ทางบัญชีด้วย เพื่อแก้ปัญหการทำบัญชีการเงินที่ไม่ถูกต้อง

1.3 ควรดำเนินการให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนใกล้บ้านมากที่สุด เพื่อจัดปัญหาการเดินทาง และเป็นการช่วยเหลือครูให้มีเศรษฐกิจดีขึ้น เพื่อเป็นขวัญในการทำงาน

1.4 ควรจัดอัตราค่าจ้างให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้การพัฒนานักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.1 ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ อย่างภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับทราบปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

2.2 ควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อเกิดปัญหาในการบริหารงาน ทั้ง 6 ด้าน

2.3 ควรมีแหล่งวัสดุอุปกรณ์เงินทุกจากหน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจาก กรุงเทพมหานคร เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียน

2.4 ควรจัดอัตราบุคลากรฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนให้มีทุกโรงเรียน เพื่อจะได้ประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ

2.5 ควรกำหนดเกี่ยวกับระเบียบวินัยของ โรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพ
โรงเรียนแต่ละแห่ง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัญหาและวิธีแก้ปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนทั้ง 6 ด้าน
เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะได้นำไปใช้ต่อไป

3.2 ควร ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร
งานในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ของผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อการปรับปรุงการ
บริหาร โรงเรียน

3.3 ควรมีการศึกษานักวิชาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัด
กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากครูผู้สอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ธีโรภา. และคณะ. "การเงินและการงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษา,"
เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา. หน่วยที่ 8 - 15
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- กิติมา ปรีดีติติก. การบริหารและการนิเทศการการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
อักษรนิพนธ์. 2532.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. การประถมศึกษาเพื่อปวงชนใน
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520.
- เจือ หมายเจริญ. "การบริหารงานธุรการในโรงเรียน," การจัดการมัธยมศึกษา
หน่วยที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- ชัชวาลย์ อำนวยมณี. งานการบริหารการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 8
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- ชัยยุทธ ศรีขจร. การบริหารงานฝ่ายปกครองของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขต
การศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
อัดสำเนา.
- ทองขาว โคตรโยธา. งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา
- นพชัย รุ่งธรรม. "การบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1,"
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2523. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2522. อัดสำเนา
- ประชุม รอดประเสริฐ. ผู้นำและพฤติกรรมกรรมการบริหารงาน กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- ปริญญ์ อังคสุสิงห์. เอกสารประกอบการสอน การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา
- ประเสริฐ ช่างษ์. ปัญหาการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2524.
- ภิญโญ สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศ.ส. การพิมพ์ 2523.
- เมธี บิลันธนาภ. การบริหารบุคคลในวงการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, 2529.
- รังษี มหาจันทร์. งานการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคใต้ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518. อุดลำนเา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมทางวิชาการ, 2536.
- วรางคณา ปิ่นลายนาค. การบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินธิยานิพนธ์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อุดลำนเา.
- วัฒนา สุวรรณไตรย์. ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524. อุดลำนเา.
- วิกรม กมลศุโกศล. งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อุดลำนเา.
- วิจิตร วรุตบางกูร. การวางแผนผังและการพัฒนาสถานศึกษา. สมุทรปราการ. โรงพิมพ์ธนนิษฐ์การพิมพ์, 2524.
- วินัย จินดาวรรณ. การบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ของ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อุดลำนเา.
- ศึกษาธิการ. กระทรวง สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การบริหารงานวิชาการ เอกสาร ศน.ที่ 3/2529 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529.
- ศึกษาธิการ. กระทรวง กรมวิชาการ. เอกสารรายงานการสัมมนาผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2522. อุดลำนเา.
- สมชาย สุขชาติตะ. การใช้เวลาในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 11 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อุดลำนเา.
- สุโขทัยธรรมมาราช, มหาวิทยาลัย. "การบริหารงานวิชาการ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาราช, 2528.

- สุพิชญา ชีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สมุทรปราการ. โรงพิมพ์ธนบุรีการพิมพ์. 2522.
- สุเทพ ทองประดิษฐ์. การบริหารโรงเรียนเชิงปฏิบัติการ. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 2521. อัดสำเนา.
- สุวิธ แก้วเกษ. การบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2518. อัดสำเนา.
- สุวนิด หกสุวรรณ. การบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเขต บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527. อัดสำเนา.
- สุวิทย์ พรหมทา. ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตพื้นที่ยากจนหนาแน่น จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2528. อัดสำเนา.
- สำนักงานการศึกษา, กรุงเทพมหานคร รายงานสถิติที่ 2532 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานการศึกษา. 2532.
- _____. รายงานสถิติที่ 2534 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานการศึกษา. 2534.
- สำนักงานกฤษฎีกา. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ลาดพร้าว. 2526.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. การบริหารกิจการนักเรียน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิษฏาโลก. 2520. อัดสำเนา.
- องค์การ อันทรมพรรย์. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (หน่วยที่ 11) กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2525.
- อติเรก รัตนธัญญา. งานการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2520. อัดสำเนา.
- อารมณ เพชรชื่น. เอกสารประกอบการสอนวิชาบริหารการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร. บางแสน : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. 2528.
- อารี ไชยราช. ปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบลในเขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2523. อัดสำเนา.

American Association for the Advancement of Science. Science - A Process Approach : Commentary for Teacher. Washington D.C. AAAS/xerox cooperation, 1970.

Best, John W. Research in Education. New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1970.

Casey, Leo M. School Business Administration. New York : The Center for Applied Research in Education, 1974.

Campbell, Roald F., and others. Introduction to Education Administration. 5th.ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1978.

Compbell, Ronald F., Edwin M. Bridgest and Raphael O. Nystrand. Introduction to Educational Administration. 5th.ed. Boston : Allyn and Bacon, 1977.

Egloff, John Francis. "Suggested Personnel Functions and Service of an Intermediate School District as Perceived by Constituent K - 12 District Administrators," Dissertation Abstracts International. Vol. 43 No.2 August, 1982.

Faber Charles, F. and Gilbert F. Shearron. Elementary School Administration Theory and Practice. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1970.

Fayol, Henri. General and Industrial Management. London : Pitman, 1949.

Ferguson, Ralp B. "A Comparative of Design of Open - Space and Self - contained Classroom School on the Basic of Input as Perceived by Various Group Satisfaction of the Outcome," Dissertation Abstracts International. 36 April, 1966.

- Fisk. Robert S. The Tasks of Educational Administration in Roald F. Campbell and Russell T. Cregg eds. Administration. New York : Harper and Brothers Publishers, 1957.
- Flippo. Edwin B. Principle of Personnel Management. 3rd ed. Tokyo, McGraw - Hill Kagakasha, Ltd., 1971.
- Gulick. Luther and Lyndall Urwick. Paper on the Sciener of Administration. New York : Columbia University, 1937.
- Gregg, Russell T. The Administrative Poecess : Administrative Behavior in Education. New York : Harper and Row, 1957.
- Greenwood, William T. Management and Organization Behavioral Theories : An Interdisciplinary Approach. New York : South Western Publishing Company, 1965.
- Kimbrough. Ralph B. Education Administration. 3rd. ed. New York : Macmillan Publishing Company, 1988.
- Miller. Van. The Public Administration of American School System. New York : Macmillan Company, 1965.
- Neagley, Ross H., Evans N. Dean and lynn. In Clarnce A. The School Administration and Learning Resources. Englewaru Cleffs, N.J : Prentice Hall, Inc., 1969.
- Nigro. Felix A. Public Personnel Adiministration. Henry Holt and Co., 1958.
- Sears. Jesse B. The Nature of Administrative Process. New York : McGraw-Hill Book Company, 1959.
- Smith. Edward. W. and others. The Education's Encyclopedia. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1961.

Thornton, Ronger W. "A Study of Design Building Concept of School Facility Planning as Utilized in Selected Indians School System." Dissertation Abstracts International. 37 February, 1977.

Wiles, Kimball. Supervision for Better School. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall Inc., 1967.

William, Charles Owen. "An In - Depth Investigation of Explicit Tasks Performed by Selected Indiana Junior High School Principals." Dissertation Abstracts International. 32(9), 1972.

Yamada, Peter Susumu. "Teacher's and Principal's Perceptions of the Leadership Role of the Catholic-Parochial Elementary School Principal in School with and without a Negotiated Contracts." in Dissertation Abstracts International. 34 (8) : 4673-A ; February, 1974.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร

Problems and Cause of the Problems of Primary School
Administration under Bangkok Metropolis as Perceived by
Primary school Administrators

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มข้อมูลเพื่อทำการวิจัย เรื่อง "ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียน ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติหน้าที่ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิ ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันและขนาดโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อนำผลมาประมวลเป็นข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวมาแล้ว ทำให้อยากจะเก็บรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของผู้บริหารโรงเรียนอื่น ๆ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์กรุณากรอกแบบสอบถาม ด้วยความเป็นจริงที่สุด คำตอบของท่านจะเก็บและรักษาไว้เป็นความลับ เพื่อนำไปวิเคราะห์ในเชิงสถิติเท่านั้น

ข้าพเจ้าหวังว่า คงจะได้รับความกรุณา และถือโอกาสขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

(นางจรรย์ ศิลาพันธ์)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

ที่บ้าน โทร. 561-3723

ที่ทำงาน โทร. 570-9302

แบบสอบถาม

เรื่อง

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงและเติมข้อความเกี่ยวกับตัวท่าน ในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ปี
3. สำเร็จการศึกษาระดับสูงสุดและวิชาเอก
 - ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี/สาขาวิชาเอก
 - ☐ ปริญญาตรี/สาขาวิชาเอก
 - ☐ ปริญญาโท/สาขาวิชาเอก
 - ☐ ปริญญาเอก/สาขาวิชาเอก
 - ☐ อื่น ๆ (ระบุ)
4. ประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมด ปี
 - ☐ ด้านการบริหาร ปี
 - ☐ ด้านการสอน ปี
 - ☐ ด้านอื่น ๆ (ระบุ) ปี
5. ตำแหน่งปัจจุบัน
 - ☐ ผู้อำนวยการ
 - ☐ อาจารย์ใหญ่
 - ☐ ครูใหญ่
 - ☐ อื่น ๆ (ระบุ)
6. ดำรงตำแหน่งปัจจุบันเป็นเวลา ปี

7. เคยได้รับการอบรม/ศึกษา ดูงาน ด้านบริหาร เรื่องอะไร ที่ใด

ลำดับปี พ.ศ.	เรื่องอบรม/ดูงาน เกี่ยวกับการบริหาร	สถานที่ หรือ หน่วยงานอบรม/ดูงาน
.....		
.....		
.....		

8. จำนวนนักเรียนทั้งหมด คน
จำนวนครูทั้งหมด คน
9. ขนาดโรงเรียนที่ท่านดำรงตำแหน่งปัจจุบัน
- ☐ ขนาดใหญ่ (นักเรียน 801 คนขึ้นไป)
- ☐ ขนาดกลาง (นักเรียน 401 - 800 คน)
- ☐ ขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 401 คน)
10. โรงเรียนอยู่ในสังกัด สำนักงานเขต

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ

คำชี้แจง ก. โปรดอ่านและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับของปัญหา โดยยึดเกณฑ์พิจารณาดังนี้

มีปัญหามากที่สุด	ให้เลือก ช่องระดับ 5
มีปัญหามาก	ให้เลือก ช่องระดับ 4
มีปัญหปานกลาง	ให้เลือก ช่องระดับ 3
มีปัญหาน้อย	ให้เลือก ช่องระดับ 2
มีปัญหาน้อยที่สุด	ให้เลือก ช่องระดับ 1

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
1	ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ					

จากตัวอย่าง ผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย / ในช่องที่ "4" หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่าผู้บริหารมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว "มาก"

คำชี้แจง 2 โปรดอ่านข้อความสาเหตุของปัญหา ในแต่ละข้อแล้วเขียน ล้อมรอบ

ตัวเลขอันดับความสำคัญ 1 2 3 4 5

มีความสำคัญมากที่สุด	ให้เลือกวงกลม	5
มีความสำคัญมาก	ให้เลือกวงกลม	4
มีความสำคัญปานกลาง	ให้เลือกวงกลม	3
มีความสำคัญน้อย	ให้เลือกวงกลม	2
มีความสำคัญน้อยที่สุด	ให้เลือกวงกลม	1

ข้อ	ข้อสาเหตุปัญหา	อันดับความสำคัญ				
02	ครูขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่	1	2	3	4	5

จากตัวอย่าง ผู้ตอบเขียนวงกลมรอบ อันดับความสำคัญ "2" หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่าครูขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่นั้น มีความสำคัญ "มาก"

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
	1. <u>การบริหารงานวิชาการ</u>	5	4	3	2	1
	1.1 <u>ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร</u>					
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูและผู้บริหารฯ					
2	การจัดทำแผนการสอนและคู่มือครู ตลอดจนเอกสาร ประกอบหลักสูตร					
3	การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้อง และสนอง จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
	1.2 <u>ด้านการจัดการเรียนการสอน</u>					
4	จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร					
5	จัดแบ่งชั้นเรียน โดยยึดความพร้อมของนักเรียนเป็นหลัก					
6	การยอมรับและใช้เทคนิค วิธีการสอนใหม่ ๆ ของครู					
7	การจัดบรรยากาศให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการ สอน					
8	การจัดตารางสอนให้สัมพันธ์กับอัตราเวลาสอนของครู ในโรงเรียน					
	1.3 <u>ด้านการนิเทศการศึกษา</u>					
9	ความรู้ เทคนิควิธีการนิเทศการศึกษา ตลอดจนการ ยอมรับของครู					

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
10	ความต่อเนื่องในการนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิดระหว่างครูกับผู้บริหาร	5	4	3	2	1
11	การมอบหมาย การจัดนิเทศภายในโรงเรียน					
12	1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร					
13	การดำเนินการวัดผลประเมินผล ที่เป็นขั้นตอนตามหลักสูตร					
14	การจัดสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้และสอบปลายภาค					
15	การใช้ข้อสอบ ทำข้อสอบและเครื่องมือวัดผลอื่น ๆ					

สาเหตุของปัญหาการบริหารงานวิชาการ

ข้อ	รายการที่พิจารณา	อันดับความสำคัญ				
1	ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา	1	2	3	4	5
2	ครูต้องรับผิดชอบงานมากเกินไป	1	2	3	4	5
3	ครูขาดความรู้ความสามารถในงานด้านวิชาการและการสอน	1	2	3	4	5
4	ขาดการยอมรับในบทบาทและหน้าที่ซึ่งกันและกัน	1	2	3	4	5
5	ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวัดผลประเมินผลการเรียน	1	2	3	4	5
6	ผู้บริหารโรงเรียนขาดการนิเทศก์ภายในอย่างต่อเนื่อง	1	2	3	4	5
7	ครูไม่มีข้อทดสอบ	1	2	3	4	5
8	สาเหตุอื่น ๆ					
						

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	2. การบริหารงานธุรการและการเงิน					
	2.1 งานธุรการ					
1	การจัดสำนักงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องหลักสากล ทั่วไป					
2	การรับ - ส่ง และการโต้ตอบหนังสือราชการ					
3	การจัดระบบการเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ใน โรงเรียนให้เป็นระเบียบสะดวกในการค้นหา					
4	ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่สารบรรณ					
	2.2 งานการเงินและพัสดุ					
5	การจัดทำบัญชี รับ-จ่ายเงินของโรงเรียน					
6	การตรวจสอบบัญชีการเงินและพัสดุครุภัณฑ์ของ โรงเรียน					
7	การใช้ระเบียบการเงินและพัสดุ					
8	การเบิกจ่ายและใช้เงินบำรุงการศึกษา					
9	บุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการและการเงินพัสดุ					
10	การพิจารณา จัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้แก่ครูและชั้นเรียน					
11	การจัดดำเนินการ เพื่อของงบประมาณแต่ละปี					

สาเหตุของปัญหาด้านบริหารงานธุรการและการเงิน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	อันดับความสำคัญ				
1	ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดสำนักงานและระบบการจัดเก็บเอกสาร	1	2	3	4	5
2	ไม่ได้รับการอบรมและสัมมนาเรื่องงานธุรการและการเงิน	1	2	3	4	5
3	ผู้บริหารโรงเรียน ไม่มีเวลาตรวจสอบบัญชีการเงินและพัสดุ ครุภัณฑ์	1	2	3	4	5
4	ครูไม่เข้าใจในการใช้ระเบียบการเงิน พสดุ	1	2	3	4	5
5	ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการ การเงินและพัสดุ	1	2	3	4	5
6	การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ	1	2	3	4	5
7	สาเหตุปัญหาอื่น ๆ					
						

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	3. <u>การบริหารงานบุคคล</u>					
1	การวางแผนนโยบายและการปฏิบัติเกี่ยวกับตัวบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียน					
2	การจัดหาตัวบุคคล เพื่อจัดให้เข้าปฏิบัติงาน					
3	การพัฒนาบุคลากรได้บังคับบัญชา และการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน					
4	การบำรุงขวัญกำลังใจแก่บุคลากร					
5	การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของครูในโรงเรียน					
6	ความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู					
7	การสร้างความสัมพันธ์ในหมู่คณะครูด้วยกัน					
8	การสร้างกฎเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบพิเศษ					
9	ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาส่วนตัวของครู					
10	การจัดสรรเวลาในการปฏิบัติหน้าที่					
11	ทักษะความเชื่อมั่นของครูเกี่ยวกับการสอน					
12	การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารโรงเรียน					

สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อ	รายการที่พิจารณา	อันดับความสำคัญ				
1	ผู้บริหารไม่สามารถกำหนดตัวบุคคลให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ได้	1	2	3	4	5
2	มีสาเหตุและปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง ทำให้จัดตัวบุคคลไม่เป็นไปตามความต้องการ	1	2	3	4	5
3	ขาดงบประมาณและเวลาในการพัฒนาบุคลากร	1	2	3	4	5
4	ขาดการจัดสวัสดิการให้แก่ครู	1	2	3	4	5
5	ครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติตามระเบียบวินัย	1	2	3	4	5
6	จัดกิจกรรมให้แก่คณะครูน้อย	1	2	3	4	5
7	ครูไม่เข้าใจกฎเกณฑ์ เพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ	1	2	3	4	5
8	ครูขาดทักษะในการสอนและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	1	2	3	4	5
9	ครูไม่ชอบวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง	1	2	3	4	5
10	ครูส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเงินและการบริโภค	1	2	3	4	5
11	สาเหตุปัญหาอื่น					

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	4. การบริหารอาคารสถานที่					
1	การวางแผนและดำเนินการตามแผนเกี่ยวกับการจัดอาคารสถานที่					
2	ความสอดคล้องระหว่างปริมาณครู นักเรียนกับบริเวณอาคารสถานที่					
3	การจัดการบำรุงรักษาอาคารสถานที่					
4	การจัดอาคารเรียนและอาคารประกอบ เพื่อให้ประโยชน์ทางการศึกษา					
5	การจัดระวางรักษาความปลอดภัย ด้านสถานที่ให้นักเรียน					
6	สภาพและบรรยากาศของอาคารที่ใช้เรียนและกิจกรรมต่าง ๆ					
7	ระดับแสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทของอากาศ					
8	สภาพแวดล้อมในชุมชนใกล้เคียงกับโรงเรียน					
9	การจัดและของงบประมาณ บำรุงรักษา ซ่อมแซมอาคารสถานที่					
10	ความเป็นเอกเทศและการจัดเป็นการเฉพาะ					
11	การขอใช้อาคารสถานที่ เพื่อชุมชนและผู้มีอุปการะคุณ					

สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารอาคารสถานที่

ข้อ	รายการที่พิจารณา	อันดับความสำคัญ				
1	ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนและดำเนินการวัดอาคารสถานที่	1	2	3	4	5
2	มีนักเรียนมากกว่าจำนวนห้องเรียนและอาคารสถานที่	1	2	3	4	5
3	ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่	1	2	3	4	5
4	ขาดการประสานงานในการจัดสร้างอาคารสถานที่ ทำให้ไม่ได้อาคารสถานที่ที่เหมาะสม	1	2	3	4	5
5	สภาพแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนไม่เหมาะสมกับโรงเรียน	1	2	3	4	5
6	โรงเรียนไม่มีความเหมาะสมในการให้บริการชุมชน	1	2	3	4	5
7	สาเหตุปัญหาอื่น ๆ					
						

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	5. <u>การบริหารกิจการนักเรียน</u>					
1	การควบคุมและดูแลการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน					
2	การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษา					
3	การจัดบริการแนะแนวศึกษาต่อและอาชีพ					
4	การจัดกิจกรรมป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา					
5	การจัดกิจกรรมวันสำคัญ					
6	การจัดบริการอาหารกลางวัน ให้แก่นักเรียนที่ยากจนและขาดอาหาร					
7	การติดตามการหยุดเรียนบ่อยและการขาดเรียน					
8	การจัดตั้งสภานักเรียนและฝึกการดำเนินงานแบบประชาธิปไตย					
9	ความร่วมมือของผู้ปกครองต่อกิจกรรมและการเรียนของบุตรหลาน					
10	แหล่งเงินทุนและผู้อุปถัมภ์ เพื่อใช้ในกิจการนักเรียน					
11	การให้ความร่วมมือของครู-อาจารย์ ในการจัดกิจกรรมนักเรียน					
12	การเดินทางมาโรงเรียนและความปลอดภัยในการจราจร					
13	บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย					
14	ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น งบประมาณ สถานที่ และความร่วมมือ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ					

สาเหตุปัญหาด้านการบริหารกิจการนักเรียน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	อันดับความสำคัญ				
1	สภาพนักเรียนไม่ค่อยรักษาวินัย เนื่องจากอิทธิพลทาง สถานสังคม	1	2	3	4	5
2	โรงเรียนขาดสถานที่จัดกิจกรรมกีฬาและกิจกรรม วันสำคัญ	1	2	3	4	5
3	โรงเรียนขาดครูที่ทำหน้าที่แนะแนวและจัดกิจกรรมต่างๆ	1	2	3	4	5
4	มีนักเรียนฐานะยากจนมากเกินไปกว่าที่โรงเรียนจะรับได้ ทำให้บริการไม่ทั่วถึง	1	2	3	4	5
5	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเรื่องตัวนักเรียน น้อย	1	2	3	4	5
6	มีการติดตามตัวนักเรียนที่ขาดเรียนน้อย ไม่สม่ำเสมอ	1	2	3	4	5
7	โรงเรียนจัดบริหารเพื่อความปลอดภัยในการจราจรน้อย	1	2	3	4	5
8	ความพร้อมด้านงบประมาณ สถานที่และความร่วมมือยัง ไม่มีพอ	1	2	3	4	5
9	สาเหตุปัญหาอื่น ๆ					
						

ข้อ	รายการที่พิจารณา	ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
	<u>6. การบริหารความสัมพันธ์ชุมชน</u>					
1	การจัดวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน					
2	การบริการชุมชน เพื่อให้บุคลากร อาคารสถานที่ของโรงเรียน					
3	สภาพความร่วมมือของผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนต่อกิจการของโรงเรียน					
4	การให้บริการเผยแพร่ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน					
5	การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวต่าง ๆ					
6	การจัดกิจกรรมร่วมกับศิษย์เก่าของโรงเรียน					
7	การจัดหาบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน					
8	เจตคติของครูที่มีต่อชุมชน และบุคลากรสำคัญในชุมชน					
9	การใช้ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินการ เพื่อกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน					
10	ความเหมาะสมเกี่ยวกับสถานที่ และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมของชุมชน					

สาเหตุของปัญหาด้านการบริหารความสัมพันธ์ชุมชน

ข้อ	รายการที่พิจารณา	อันดับความสำคัญ				
1	ขาดการวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชน	1	2	3	4	5
2	โรงเรียนขาดสถานที่และอุปกรณ์ที่จะบริการชุมชน	1	2	3	4	5
3	ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียน	1	2	3	4	5
4	มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและชุมชนน้อย	1	2	3	4	5
5	ครูไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน	1	2	3	4	5
6	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย	1	2	3	4	5
7	ขาดบุคลากรและบุคลากรที่มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน เพื่อมาทำหน้าที่ด้านนี้ โดยเฉพาะ	1	2	3	4	5
8	สาเหตุปัญหาอื่น ๆ					
						

ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
จรรย์ ศีลาพันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2536

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยจำแนกตามประสบการณ์ทางการบริหาร และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน โดยได้ทำการศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดการบริหารงานโรงเรียน 6 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ และการเงิน การบริหารงานบุคคล การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีความเชื่อมั่น 0.98 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียน ทั้ง 6 ด้าน โดยจำแนกตามประสบการณ์การบริหาร และขนาดโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

PROBLEMS AND CAUSES OF THE PROBLEMS OF PRIMARY SCHOOL
ADMINISTRATION UNDER BANGKOK METROPOLIS AS PERCEIVED BY PRIMARY
SCHOOL ADMINISTRATIONS

AN ABSTRACT

BY

JAREE SILAPAN

Presented in partial fulfillment of requirements for the
master of education at Srinakharinwirot University

April 1993

The purposes of the research were to study the problems and causes of the problems of primary school administration under Bangkok Metropolis as Perceived by primary school administrators in six aspects : education academic affairs, personnel affairs, budget affairs, areas and building affairs, students affairs and public relations affairs.

The sample was 201 schools administrators randomly selected from 427 schools. The instrument was 116 items of rating scale questionnaire, with 0.98 of reliability. Statistic used in data analysis was one-way analysis of variance.

The results of this study revealed that :

1. The school administrators perceived the problems and causes of the problems of education academic affairs administration in all six aspects at moderate level.
2. The perception of school administrators in different experiences in academic affairs administration was not significantly different at 0.05 in all aspects.
3. The perception of school administrators in different school sizes in academic affairs administration was not significantly different at 0.05 in all aspects.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวจริย์ ชื่อสกุล ศิลานันท์

เกิดวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2489

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 852 ถนนพลโยธิน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนคลองเลื่อน้อย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนคลองเลื่อน้อย เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518

ศศ.บ. (วิชาเอกประถมศึกษา วิชาโทภาษาอังกฤษ)

จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2536

กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร